

«Արմենիան Զափրր Փրոգրամ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2008թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված
հաշվետվություն 5

Համխմբված հաշվապահական հաշվեկշիռ 6

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված
հաշվետվություն 7

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին
համախմբված հաշվետվություն 8

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից
ծանոթագրություններ 9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-Կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Դեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ
Տնօրենների խորհրդի անդամներին

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ եզրակացություն

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») և նրա դուստր ընկերությունների (այսուհետ՝ «Խումբ») կից ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են համախմբված հաշվապահական հաշվեկշիռը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2008., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այս պատասխանատվությունն ենթադրում է սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար ներքին վերահսկողության համակարգի մշակում, ներդրում և կիրառում: Այս պատասխանատվությունն ենթադրում է նաև համապատասխան հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրություն և կիրառություն, ինչպես նաև ողջամիտ հաշվապահական գնահատականների օգտագործում:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի համապատասխան պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական սպացույցներ համախմբված հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների խելամտության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված ատոլիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան մեր կարծիքի հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2008թ., ինչպես նաև նրա գործունեության համախմբված արդյունքներն ու դրամական միջոցների համախմբված հոսքերը այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Հանգամանքների շարադրում

Առանց վերապահում արտահայտելու՝ ցանկանում ենք Ձեր ուշադրությունը հրավիրել ծանոթագրություն 2-ի (դ) կետին, որտեղ նշված է, որ Խումբը չի ակնկալում ստանալ դրամական միջոցների էական դրական հոսքեր իր ներկա գործառնություններից և ֆինանսավորման կարիք ունի Թեղուտի հանքի զարգացման ու ապագա գործարկման համար: Այս հանգամանքը, ծանոթագրություն 2-ի (դ) կետում ներկայացված այլ հիմնահարցերի հետ մեկտեղ, վկայում է էական անորոշության առկայության մասին, որը կարող է զգալի կասկածներ հարուցել անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու Խմբի կարողության վերաբերյալ:

PP S. Gh...

Էնդրյու Զոքուշե
Տնօրեն

«ԶԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՁԻ Արմենիա» ՓԲԸ
1 մարտի 2010թ.

Handwritten signature of Hrachya Galst'yan

Իրինա Գալստյան
Մենեջեր, Ատոլիտի բաժին

	Ծնթգ.	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	5,237,583	9,908,200
Ոչ նյութական ակտիվներ	15	62,059	49,242
Ներդրումային գույք	16	428,650	145,609
Հանքարդյունաբերական գույք	17	2,717,785	944,312
Հետագոտման և գնահատման ակտիվներ	18	-	2,323,221
Այլ ներդրումներ	19	9,378	40,647
Կապակցված կողմերին տրված փոխառություններ		23,449	-
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	20	2,883,785	-
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	22	472,012	-
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		11,834,701	13,411,231
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	21	3,036,601	2,780,523
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		172,654	-
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	22	4,607,337	5,625,968
Կապակցված կողմերին տրված փոխառություններ		26,320	-
Կանխավճարներ ֆինանսական ծախսերի գծով	23	151,030	-
Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24	19,320	140,756
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		8,013,262	8,547,247
Ընդամենը ակտիվներ		19,847,963	21,958,478
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	25	3,069,716	3,069,716
Վերագնահատման պահուստ		883,643	5,439,850
Զբաղիված շահույթ		4,623,979	7,677,095
Ընդամենը սեփական կապիտալ		8,577,338	16,186,661
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	27	6,709,719	2,130,501
Այլ վճարվելիք հարկեր		64,100	-
Կառավարության շնորհներ	28	76,263	77,393
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	26	-	1,506,923
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		6,850,082	3,714,817
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	27	3,578,456	591,558
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	29	789,240	1,421,106
Պահուստներ	30	52,408	-
Վճարվելիք շահութահարկ		439	44,336
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		4,420,543	2,057,000
Ընդամենը պարտավորություններ		11,270,625	5,771,817
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		19,847,963	21,958,478

Համախմբված հաշվապահական հաշվեկշիռը պետք է դիտարկվի 9-ից 59-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Հաճախորդներից ստացված դրամական միջոցներ, ներառյալ ԱԱՀ	18,922,882	24,422,641
Պետական բյուջեից ստացված դրամական միջոցներ (ԱԱՀ)	4,245,000	2,892,323
Մատակարարներին վճարված դրամական միջոցներ	(21,619,682)	(24,847,815)
Աշխատակիցներին վճարված դրամական միջոցներ	(1,354,988)	(918,848)
Վճարված շահութահարկ	(228,917)	(175,500)
Վճարված հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	(686,353)	(601,958)
Վճարված տոկոսներ	(715,533)	(98,532)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքերի (օգտագործում)/ գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր	(1,437,591)	672,311
ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Հիմնական միջոցների ձեռք բերում	(5,483,597)	(681,231)
Ներդրումներ հանքարդյունաբերական գույքում	(333,260)	(125,182)
Ներդրումներ հետազոտման և զննահատման ակտիվներում	(394,564)	(712,476)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռք բերում	(14,000)	-
Հոսքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	21,350	355
Տրված փոխառություններ	(1,330,485)	-
Տրված փոխառությունների մարում	1,306,630	-
Հոսքեր այլ ներդրումներից	28,000	226
Ստացված տոկոսներ	34,047	-
Ներդրումային գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքերի օգտագործում	(6,165,879)	(1,518,308)
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Հոսքեր փոխառություններից	9,578,634	9,960,830
Փոխառությունների մարում	(2,090,935)	(9,505,602)
Հոսքեր պարտատոմսերի թողարկումից	-	500,000
Ֆինանսական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր	7,487,699	955,228
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ (նվազում)/աճ	(115,771)	109,231
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	140,756	135,013
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(5,665)	(103,488)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ (ծնթգ. 24)	19,320	140,756

*«Արմենիան Զափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2007թ.	3,069,716	5,679,621	3,298,269	12,047,606
Տարվա գուտ շահույթ	-	-	4,139,055	4,139,055
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստի իրացում	-	(239,771)	239,771	-
Ընդամենը ճանաչված եկամուտ				4,139,055
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	3,069,716	5,439,850	7,677,095	16,186,661
Տարվա գուտ վնաս	-	-	(3,494,228)	(3,494,228)
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստի իրացում	-	(441,112)	441,112	-
Հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստ՝ առանց 1,028,819 հազար դրամ գումարով հետաձգված հարկի	-	(4,115,095)	-	(4,115,095)
Ընդամենը ճանաչված ծախս				(7,274,983)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	3,069,716	883,643	4,623,979	8,577,338

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 59-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Նախապատմություն

(ա) Կազմակերպությունը և հիմնական գործունեությունը

«Արմենիան Քափրը Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ «Ընկերություն») և նրա դուստր ընկերությունը՝ «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն (միասին՝ «Խումբ») իրենցից ներկայացնում են փակ բաժնետիրական ընկերություններ՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել է 1997թ. օգոստոսին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Խանջյան փ. 19:

Ընկերության ներկայիս հիմնական գործունեությունը սև պղնձի արտադրությունն ու իրացումն է Ալավերդու պղնձածուխական գործարանում, Հայաստանի Հանրապետությունում: Ներկայումս Ընկերության ողջ արտադրանքն իրացվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս: Ի լրումն, Խումբը ներգրավված է Թեղուտի հանքում հանքարդյունաբերական գույքի զարգացման և հանքի տարածքում հարստացուցիչ գործարանի կառուցման աշխատանքներում: Խումբը նախատեսում է ապագայում զբաղվել Թեղուտի հանքում մոլիբդենի և պղնձի խտանյութի արդյունահանման, մշակման ու իրացման գործունեությամբ:

Խմբի հայտարարված կապիտալը կազմում է 5 միլիարդ դրամ: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համապատասխան բաժնետերերն էին՝

- ՎԱԼԼԵԶՍ Ֆ.Մ. Իսթերիշմենթ (հիմնադրված Լիխտենշտեյնում) - 80.7%
- Վալերի Մեջլումյան - 19.3%

Խմբի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում պրն. Վալերի Մեջլումյանը, ով իրավասու է կառավարել Խմբի գործառնություններն իր հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Նա նաև մասնակցություններ ունի Խմբին չպատկանող այլ ընկերություններում: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 34-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Հայաստանում տեղի են ունեցել քաղաքական և տնտեսական փոփոխություններ, որոնք ազդեցություն են ունեցել և կշարունակեն ազդեցություն ունենալ այս միջավայրում գործող ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Հետևաբար, Հայաստանում ծավալված գործունեությանը հատուկ են ռիսկեր, որոնք բնորոշ չեն այլ շուկաներին: Ի լրումն, կապիտալի և վարկային շուկաների ճգնաժամը ավելի է բարձրացրել տնտեսական անորոշության մակարդակը գործարար միջավայրում: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի ֆինանսական վիճակի և գործառնությունների վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքները

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՍՍ») պահանջներին համապատասխան:

(բ) Չափման հիմունքները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների, որոնք ներկայացված են վերագնահատված արժեքով, և որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ներդրումների, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»): Դրամը հանդիսանում է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Անընդհատության հիմունք

2008թ-ին Խումբը կրել է 3,494,228 հազար դրամ գումարի վնաս: Վնասը հիմնականում վերաբերում է Խմբի կողմից ներկայումս իրականացվող Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանում սև պղնձի արտադրությանն ու իրացմանը վերաբերող գործունեությանը, ներառյալ Ալավերդու հանքի շահագործումը, որը դարձել է ոչ շահութաբեր 2008թ-ի երրորդ եռամսյակում պղնձի գների զգալի անկման պատճառով: Արդյունքում, Խումբը դադարեցրեց Ալավերդու հանքի շահագործմանը վերաբերող իր գործունեությունը և ճանաչեց արժեզրկում Ալավերդու հանքի հանքարդյունաբերական գույքի ու այն հիմնական միջոցների գծով, որոնք վերաբերում են Ալավերդու հանքին և Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանին, ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություններ 14-ում և 17-ում: Թեև պղնձի գները մասնակիորեն վերականգնվեցին 2009թ-ին, դեկավարությունը կանխատեսում է, որ շարունակվող գործունեությունը և Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանից ստացվող սև պղնձի վաճառքը կարող են հանգեցնել միայն ոչ բավարար շահույթի ձևավորմանը մոտ ապագայում, ինչը պայմանավորված է արտադրության ինքնարժեքի աճով:

Ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 1-ում, Խումբը ներկայումս զբաղվում է Թեղուտի հանքի զարգացման աշխատանքներով: Թեղուտի հանքի ապագա գործարկման համար աշխատուժի առկայությունն ապահովելու նպատակով Խումբը մտադիր է շարունակել սև պղնձի արտադրությունը Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանում առնվազն մինչև Թեղուտի հանքի արտադրական սարքավորումների գործարկելի դառնալը:

Թեղուտի զարգացման ծրագիրն ամբողջովին կախված է արտաքին ֆինանսավորումից: Հանքը շահագործման փուլին հասցնելու, պնձի ու մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունն սկսելու և ՀՀ կառավարության նկատմամբ ստանձնած պարտավորությունները կատարելու համար Խմբին պահանջվում է զգալի ֆինանսավորում: Դեկավարության գնահատմամբ հանքի նախնական զարգացումը, գործարանի և այլ պահանջվող կառույցների շինարարությունը կտևի երեք տարի՝ սկսած հաշվետու ամսաթվից, իսկ խտանյութի արտադրությունը կսկսվի չորրորդ տարում: Այսպիսով, Խմբի ապագա գործունեության վրա զգալի ազդեցություն կունենան հանքի շահագործման նախնական ներդրումային փուլի համար պահանջվող ֆինանսավորումը ստանալու ժամկետները:

2008թ. հունիսին «Թեդուտ» ՓԲԸ-ն ստորագրեց վարկային պայմանագիր «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի հետ՝ 249,500 հազար ԱՄՆ դոլար ընդհանուր գումարով վարկային գծի համար: Վարկի հիմնական նպատակը Թեդուտի հանքի և արտադրական սարքավորումների զարգացումն էր: Հետագայում, իրացվելիության ազդեցությունը և մետաղի գների անկումը համաշխարհային շուկայում 2008թ. երկրորդ կեսին հանգեցրին պայմանագրի գործողության դադարեցմանը մինչև ֆինանսավորումն ստանալը: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ Խումբը բանակցում էր նոր պայմանագրի նոր հիմնական պայմանների շուրջ, որը նախատեսվում է, որ կփոխարինի «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի հետ կնքած նախորդ պայմանագիրը:

Ի լրումն, Խումբն ունի զգալի կարճաժամկետ վարկեր և փոխառություններ, ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 27-ում: Խմբի ներկայիս գործունեության ոչ շահութաբեր լինելը և ապագա ֆինանսավորման հետ կապված անորոշությունները կարող են ազդեցություն ունենալ նոր փոխառություններ ձեռք բերելու և առկա փոխառությունները՝ նախկինում իրականացվող գործարքների պայմաններին համամասն պայմաններով վերաֆինանսավորելու Խմբի կարողության վրա: Վերջնական վերահսկող կողմ հանդիսացող բաժնետերն իր մտադրությունն է հայտնել անհրաժեշտության դեպքում Խմբին ապահովել պահանջվող ֆինանսական աջակցությամբ և իրացվելիությամբ՝ գործունեությունը շարունակելու համար:

Վերը ներկայացված էական անորոշությունը կարող է զգալի կասկածներ հարուցել անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու Խմբի կարողության վերաբերյալ, և, այդ իսկ պատճառով, Խումբը կարող է ի վիճակի չլինել իրացնել ակտիվները ու մարել պարտավորությունները բնականոն գործունեության ընթացքում:

Ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ներառում որևէ ճշգրտում գործունեությունն անընդհատության հիմունքով շարունակելու Խմբի անկարողության հետ կապված, քանի որ դեկավարությունը մոտ ապագայում ակնկալում է «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ից կամ այլ վարկատուներից ձեռք բերել բավարար ֆինանսավորում՝ Թեդուտի հանքի զարգացման աշխատանքները շարունակելու համար:

(ե) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար դեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների և ակտիվների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և դրանց համար հիմք հանդիսացող ենթադրությունները կանոնավոր կերպով վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ գնահատումները վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա ազդեցություն ունեն:

Մասնավորապես, ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա առավելագույն էական ազդեցություն ունեցող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 2 (դ) – անընդհատության հիմունք,
- Ծանոթագրություն 2 (զ) – հանքաքարի պաշարներ,
- Ծանոթագրություն 5 – հասույթ – պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի որոշում,

- Ծանոթագրություն 14 – հիմնական միջոցների արժեզրկում,
- Ծանոթագրություն 17 – հանքարդյունաբերական գույքի արժեզրկում,
- Ծանոթագրություն 20 – ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կատարած կանխավճարների փոխհատուցում,
- Ծանոթագրություն 30 – պահուստներ:

(գ) Հանքաքարի պաշարներ

Թեղուտի հանքի հանքաքարի առաջին գնահատումը կատարել է ԽՍՀՄ Պաշարների պետական կոմիտեն 1991թ-ին: Կոմիտեի գնահատմամբ հանքաքարի պաշարները կազմում էին մոտավորապես 454 միլիոն տոննա, որում պղնձի միջին բաղադրությունը կազմում էր 0.35%, իսկ մոլիբդենի միջին բաղադրությունը՝ 0.022%:

Հանքի հանքաքարի ընդհանուր պաշարների մոտ 35%-ի գնահատումները վերագնահատվել են և հանքի շահագործման առաջին փուլի պլանը մշակվել է 2008թ-ի կեսին՝ Strathcona Mineral Services Limited կողմից օգտակար հանածոների գնահատման և հաշվետվությունների ներկայացման ստանդարտների համաձայն: Այդ գնահատման արդյունքները հետևյալն էին՝ 135,8 միլիոն տոննա - չափված, 14.2 միլիոն տոննա - ենթադրված, 16.6 միլիոն տոննա - նախապես գնահատված: Գնահատման և շահագործման պլանի առաջին փուլն ենթադրում է 113.6 տոննա հանքաքարի արտահանում մինչև 2022թ., որում պղնձի միջին բաղադրությունը կկազմի 0.33% և մոլիբդենի միջին բաղադրությունը՝ 0.011%: Հանքաքարի մնացած պաշարների համար կմշակվեն գնահատման և շահագործման պլաններ, երբ շահագործման առաջին փուլը մոտենա իր ավարտին:

Հանքաքարի պաշարների քանակությունները գնահատելիս առկա են մի շարք անորոշություններ, ներառյալ Խմբի վերահսկողության ներքո չգտնվող բազմաթիվ գործոններ: Հանքաքարի պաշարների գնահատումները հիմնված են հորատանցքերի և այլ հանքանցքերի հանքաքարի նմուշներում բաղկացուցչի պարունակության ինժեներական գնահատումների վրա: Ի լրումն, առանձին մետաղի շուկայական գնի նվազումը կարող է հանգեցնել նրան, որ միներալիզացիայի ցածր աստիճան ունեցող հանքաքարի որոշ պաշարներ կարող են դիտվել տնտեսապես ոչ նպատակահարմար հանքի հետագա օգտագործման համար: Ավելին, գործունեության իրականացման և բնօգտագործման թույլտվությունների առկայությունը, գործառնական և կապիտալ ծախսերի փոփոխությունները և այլ գործոնները կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի հանքաքարի պաշարների գնահատումների վրա:

Խումբը գործում է Թեղուտի պղնձա-մոլիբդենային հանքի վերահսկման և շահագործման Լիցենզիայի շրջանակներում, որի գործողության ժամկետը լրանում է 2026թ-ին: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս դեկլարությունը ենթադրել է, որ Լիցենզիայի ժամկետը կերկարաձգվի 2026թ-ից հետո: Այս ենթադրությանը հիմնված է Կոնցեսիայի օրենքի դրույթների վրա, համաձայն որի Լիցենզիան կարող է երկարաձգվել, եթե տեղի չեն ունեցել Լիցենզիայով նախատեսված պարտավորությունների էական խախտումներ Լիցենզիայի գործողության ժամկետի ընթացքում:

Խումբը հանքաքարի պաշարների իր գնահատումներն օգտագործում է հիմնական միջոցների և հանքարդյունաբերական գույքի արժեզրկումը գնահատելիս:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ծանոթագրություն 3-ի (ա)-ից (ն) կետերում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Դուստր ընկերություններ

Դուստր ընկերությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Վերահսկումն առկա է այն դեպքում, երբ Խումբն իրավասու է որոշել ընկերության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականությունը՝ նրա գործունեությունից օգուտ ստանալու նպատակով: Վերահսկողությունը գնահատելիս հաշվի են առնվում այդ պահին գործող, քվեարկելու իրավունք տվող հնարավոր ձայները: Դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը:

(ii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս բացառվում են ներխմբային հաշվարկների մնացորդները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը: Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտներից ստացված չիրացված շահույթը բացառվում է ներդրման դիմաց՝ ներդրման օբյեկտում Խմբի ունեցած մասնակցության չափով: Չիրացված վնասները բացառվում են նույն եղանակով՝ ինչ որ չիրացված շահույթները, սակայն միայն այնքանով, որքանով բացակայում է արժեզրկման վկայությունը:

(բ) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են Խմբի ընկերությունների համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքների օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Փոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի գործիքների փոխարկումից առաջացած տարբերությունների:

(գ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ոչ ածանցյալ գործիքները ներառում են ներդրումները սեփական կապիտալում, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, ստացված վարկերը և փոխառությունները, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներն ի սկզբանե ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները չափվում են ստորև ներկայացված եղանակով:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում դրամական միջոցների մնացորդները և ցպահանջ ավանդները: Բանկային օվերդրաֆտները, որոնք ենթակա են վճարման ըստ պահանջի և կազմում են Խմբի դրամական միջոցների կառավարման բաղկացուցիչ մասը, ներառվում են որպես դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների տարր՝ դրամական միջոցների հոսքերի հաշվետվության նպատակների համար:

Ֆինանսական եկամուտի և ծախսերի հաշվառումը ներկայացված է ծանոթագրություն 3-ի (ձ) կետում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Եթե Խումբը մտադրված է և հնարավորություն ունի պարտքային արժեթղթերը պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, ապա վերջիններս դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքկումից կորուստները:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ներդրումները սեփական կապիտալի արժեթղթերում և որոշ պարտքային արժեթղթեր դասակարգվում են որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Սկզբնական ճանաչումից հետո նրանք չափվում են իրական արժեքով և դրանց փոփոխությունները, բացառությամբ արժեքկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի միավորների գծով փոխարժեքային տարբերություններից շահույթի և վնասի, ճանաչվում են ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Երբ ներդրումն ապաճանաչվում է, սեփական կապիտալում կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն:

Այլ

Այլ ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքկումից կորուստները: Ներդրումները սեփական կապիտալի արժեթղթերում, որոնք բորսայում գնանշված չեն և որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել այլ եղանակներով, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեքկումից կորուստները:

(ii) Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից և հաշվառվում են առանձին, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնութագրերի և ռիսկերի հետ, առանձին գործիքը, որի պայմանները նման են պարունակվող ածանցյալ գործիքի պայմաններին, կբավարարեր ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, իսկ բաղադրյալ գործիքը չի չափվում իրական արժեքով՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ածանցյալ գործիքներն ի սկզբանե ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ գործարքի հետ կապված վերագրելի ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում: Սկզբնական ճանաչումից հետո ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, և դրանց փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

(դ) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազում՝ առանց հաշվի առնելու հարկային հետևանքները:

(ե) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները ներկայացված են վերագնահատված արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումը:

Սկզբնական արժեքը ներառում է հիմնական միջոցների ձեռք բերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, աշխատուժի ծախսումները, ակտիվը իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված այլ արտադրական ծախսումները, ինչպես նաև ակտիվի ապամոնտաժման և շահագործումից հանման ու տեղանքի վերականգնման ծախսումները: Որակավորված ակտիվների ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանը վերաբերող փոխառության ծախսումները ճանաչվում են որպես այդ ակտիվների գծով ծախսերի մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (խոշոր բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են գուտ հիմունքով և ճանաչվում են «Այլ եկամուտ» հոդվածի կազմում՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Խումբը կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքն ապաճանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կատարվելուն պես:

(iii) Վերագնահատում

Հիմնական միջոցները չափվում են իրական արժեքով՝ արտաքին անկախ գնահատողի կողմից իրականացված պարբերական գնահատումների արդյունքների հիման վրա: Հիմնական միջոցների միավորի հաշվեկշռային արժեքի վերագնահատման հետևանքով առաջացած աճն անմիջականորեն վերագրվում է սեփական կապիտալին: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, այն ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Սակայն եթե այդ նվազումը հակադարձում է նույն ակտիվի սեփական կապիտալում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած աճը, այն ճանաչվում է սեփական կապիտալում: Վերագնահատված ակտիվի վաճառքի դեպքում այլ պահուստներում ներառված գումարը վերադասակարգվում է չբաշխված շահույթի: Հիմնական միջոցների վերագնահատված հաշվեկշռային արժեքի հիման

վրա հաշվարկված մաշվածության և սկզբնական արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության տարբերությունը վերագնահատման հետևանքով առաջացած աճից փոխանցվում է չբաշխված շահույթի:

(iv) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման ամսաթվից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման պատրաստ լինելու պահից: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համեմատական ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- Ծեփեր 20-50 տարի
- Կապիտալ ներդրումներ և վարձակալված միջոցներում վարձակալության ժամկետից և 20 տարուց պակաս
- Մեքենա-սարքավորումներ 2-10 տարի
- Տրանսպորտային միջոցներ 5-10 տարի
- Տնտեսական գույք 5-10 տարի

Հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

(v) Անավարտ շինարարություն

Անավարտ հիմնական միջոցներ են հանդիսանում կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք ներկայացված են սկզբնական արժեքով: Սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի ձեռք բերման արժեքը, աշխատուժի ծախսումները և այլ ուղղակի ծախսումները: Անավարտ շինարարության գծով մաշվածության հաշվարկը սկսվում է համապատասխան ակտիվների կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից:

(գ) Ներդրումային գույք

(i) Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը ներկայացված է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ներդրումային գույքի առանձին միավորների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 50 տարի:

(ե) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռք բերված, օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված կորուստները:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ նրանք ավելացնում են հիմնական միջոցների միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ ընկերության ներսում ստեղծված գուդվիլը և ֆիրմային անվանումները, ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

(iii) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ամորտիզացիայի հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է օգտագործման համար մատչելի: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համեմատական ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- Համակարգչային ծրագրեր 2 տարի
- Լիցենզիաներ լիցենզիայի գործողության ժամկետը
- Այլ ոչ նյութական ակտիվներ 5-10 տարի

(ը) Վարձակալված ակտիվներ

Այն վարձակալությունը, որի դեպքում Խմբին են փոխանցվում ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, հանդիսանում է ֆինանսական վարձակալություն: Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված ակտիվները չափվում են իրական արժեքից և նվազագույն վարձակալական վճարների ներկա արժեքից նվազագույնով: Սկզբնական ճանաչումից հետո ակտիվը հաշվառվում է տվյալ ակտիվի նկատմամբ կիրառելի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Վարձակալության մյուս տեսակները հանդիսանում են գործառնական վարձակալություն, և այդ վարձակալության պայմաններով վարձակալված ակտիվները չեն ճանաչվում Խմբի հաշվապահական հաշվեկշռում:

(թ) Հետագոտման և գնահատման ակտիվներ

Հետագոտման և գնահատման ծախսումները վերաբերում են հանքերի պոտենցիալ պաշարների հետագոտման և գնահատման ժամանակ կրած ծախսումներին ու ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են հանքերի շահագործման իրավունքի ձեռք բերման ծախսումները, երկրաբանական և գեոֆիզիկական ծախսումները, հետագոտական հորատման ծախսումները, մմուշների փորձարկման ծախսումները, նպատակահարմարության ուսումնասիրությանը նախորդող ծախսումները, մոնտաժման և արտադրական սարքավորումների գծով ծախսումները ու հետագոտական աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

Հետաքրքրության յուրաքանչյուր տեղամասի հետագոտման և գնահատման ծախսումները կապիտալացվում ու արտացոլվում են հաջորդ ժամանակաշրջանում որպես ակտիվ՝ ստորև ներկայացված պայմաններից որևէ մեկին համապատասխանելու պայմանով.

- նման ծախսումների փոխհատուցումն ակնկալվում է իրենից հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասի հաջող մշակման և հետագոտման կամ, որպես այլընտրանքային տարբերակ, վերջինիս վաճառքի միջոցով, կամ
- հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասում իրականացվող հետագոտման և գնահատման աշխատանքները դեռ չեն հասել այնպիսի փուլի, որը թույլ է տալիս ըստ պատշաճի գնահատել տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների առկայությունը կամ հակառակը, ինչպես նաև տեղամասում պլանավորվում է շարունակել կամ ապագայում իրականացնել ակտիվ և զգալի աշխատանքներ:

Հետազոտման և գնահատման ակտիվները դասակարգվում են նյութական և ոչ նյութական ակտիվների՝ ելնելով իրենց բնույթից: Հետազոտման և գնահատման ակտիվների վերը նշված դասակարգումը դադարում է, երբ ի հայտ է գալիս հանքի շահագործման տեխնիկական նպատակահարմարությունը և առևտրային կենսունակությունը: Այդ դեպքում հետազոտման և գնահատման ակտիվները վերադասակարգվում են հանքարդյունաբերական գույքի:

Նախքան հանքերի շահագործման իրավունքի ձեռք բերումն իրականացվող գործունեությունը համարվում է նախահետազոտություն: Նախահետազոտության գծով ծախսումները ծախսագրվում են և ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են ծրագրի սկզբնական տեխնիկական ու տնտեսական գնահատման, հանքանյութի երկրաբանական մոդելի սահմանման և գնահատման, հետազոտությանը նախորդող աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

(ժ) Հանքարդյունաբերական գույք

Հանքարդյունաբերական գույքը ներկայացված է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

(i) Մաշվածություն

Հանքարդյունաբերական գույքի գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունքի միավորի մեթոդը, հիմք ընդունելով տնտեսապես փոխհատուցելի գնահատված պաշարները, որոնց վերաբերում են կամ որոնք դուրս են գրվել գույքի չօգտագործման դեպքում:

(բ) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հիմնված է միջին կշռված արժեքի վրա և ներառում է պաշարների ձեռք բերման, արտադրման կամ մշակման ծախսումները, ինչպես նաև պաշարները ներկա գտնվելու վայր ու ներկա վիճակի բերելու հետ կապված ծախսումները: Սեփական ուժերով պատրաստված պաշարների և անավարտ արտադրանքի սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսերի համապատասխան մասը՝ ելնելով սովորական արտադրական հզորությունից:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատվող գինն է՝ հանած ավարտի հասցման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսերը:

Խմբի պղնձի խտանյութի գնման պայմանագրերը սովորաբար նախատեսում են նախնական վճարումներ, ինչպես նշված է անհատական պայմանագրերում՝ հիմք ընդունելով նմուշների հետազոտության նախնական արդյունքները և մետաղի պատմական արժեքն ընդհանրապես գները: Վերջնահաշվարկը կատարվում է ելնելով մետաղի շուկայական գներից՝ միջինացված արժեքն ընդհանրապես որոշակի ապագա ժամանակահատվածի համար: Որպես կանոն, պղնձի խտանյութի համար գնանշման ապագա ժամանակաշրջանը կազմում է մինչև երեք ամիս՝ փոխադրման ամսից հետո:

Խմբի պայմանականորեն գնանշված գնման պայմանագրերը ներառում են պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, որոնք ապրանքի գնմանն առնչություն չունենալու պատճառով, պետք է առանձնացվեն հիմնական պայմանագրից՝ հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Պարունակվող ֆինանսական գործիքը, որն իրենից ներկայացնում է ապագա գնի վրա հիմնված վերջնական հաշվարկային գինը, հաշվապահական հաշվեկշռում գրանցվում է որպես կրեդիտորական պարտք կամ վճարված կանխավճար և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է (իրական արժեք) վաճառքի ինքնարժեքի միջոցով՝ հաշվի առնելով ապրանքի ֆորվարդային կորը մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը:

(I) Արժեզրկում

(i) Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե անկողմնակալ վկայությունը ցույց է տալիս, որ մեկ կամ ավելի իրադարձություններ բացասական ազդեցություն են ունեցել այդ ակտիվի՝ դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա:

Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է ելնելով իրական արժեքից:

Առանձին-առանձին էական հանդիսացող ֆինանսական ակտիվների համար արժեզրկման ստուգումն իրականացվում է առանձին հիմունքով: Մնացած ֆինանսական ակտիվները ներառվում են վարկային ռիսկի համանման բնութագիր ունեցող գործիքների խմբում և ենթարկվում են խմբային գնահատման:

Արժեզրկումից բոլոր կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով կուտակված վնասը, որը նախկինում ճանաչվել է սեփական կապիտալում, վերադասակարգվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն:

Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, երբ հակադարձումը կարելի է օբյեկտիվորեն վերագրել արժեզրկման կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը: Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտքային արժեթղթեր հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների համար հակադարձումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Սեփական կապիտալի արժեթղթեր հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների համար հակադարձումը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվների փոխհատուցվող գումարները: Գուդվիլի և ոչ նյութական ակտիվների համար, որոնք ունեն ծառայության անորոշ ժամկետ կամ դեռ մատչելի չեն օգտագործման համար, փոխհատուցվող գումարը որոշվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետագոտման և գնահատման ակտիվների համար ստորև ներկայացված փաստերը ու հանգամանքները վկայում են վերջիններս արժեզրկման տեսանկյունից ստուգելու անհրաժեշտության մասին.

- այն ժամանակահատվածը, որի ընթացքում կազմակերպությունը իրավունք ունի շահագործել առանձին տեղամասը, լրացել է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում կամ կրթանա մոտ ապագայում՝ առանց երկարաձգման ակնկալիքի,
- առանձին տեղամասում հանքանյութի հետագա հետազոտման և գնահատման հետ կապված էական ծախսումները բյուջեով նախատեսված ու պլանավորված չեն,

- առանձին տեղամասում հանքանյութի հետազոտումը և գնահատումը չի հանգեցրել կոմերցիոն տեսանկյունից կենսունակ քանակությամբ հանքային ռեսուրսների հայտնաբերմանը, և կազմակերպությունը որոշել է դադարեցնել այս գործունեությունն առանձին տեղամասում, ինչպես նաև
- առկա է բավարար տեղեկատվություն առ այն, որ թեև մշակման աշխատանքներն ըստ երևույթի կշարունակվեն առանձին տեղամասում, այնուամենայնիվ, հետազոտման և գնահատման ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի ամբողջական փոխհատուցումը հաջող մշակման կամ վաճառքի միջոցով քիչ հավանական է:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր (*«դրամաստեղծ միավոր»*): Արժեզրկման հայտանիշ հայտնաբերելու նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում ձեռքբերելու արդյունքում ստացած գուդվիլը բաշխվում է դրամաստեղծ միավորներին, որոնք, ակնկալվում է, որ օգուտ կստանան նման միավորման սիներգիզմի արդյունքում:

Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստը, այդ միավորի ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով, բաշխվում է նախ դրամաստեղծ միավորին բաշխված գուդվիլին, այնուհետև, այլ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով՝ դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) այլ ակտիվներին՝ համամասնական հիմունքով:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ առանց համապատասխան մաշվածության և անորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(խ) Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին

Խումբը հատկացումներ է կատարում Հայաստանի պետական կենսաթոշակային հիմնադրամին հօգուտ իր աշխատակիցների: Այդ հատկացումները ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակաշրջանում:

(ծ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է հաշվապահական հաշվեկշռում, երբ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը կարող է արժանահավատորեն գնահատվել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը կիրառելի այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի ներկա շուկայական գնահատականը և պարտականությանը բնորոշ ռիսկերը:

(կ) Հասույթ

(i) Վաճառված ապրանքներ

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ առանց վերադարձումների, պահուստների, առևտրական զեղչերի և իջեցումների: Հասույթը ճանաչվում է, երբ գնորդին է փոխանցվում ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և փոխհատուցումների էական մասը, հատուցման ստացումը հավանական է, հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված ծախսերը ու ապրանքների հնարավոր վերադարձը, չի դիտվում շարունակական մասնակցություն ապրանքների կառավարմանը և հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը: Սեփականության հետ կապված ռիսկերի և փոխհատուցումների փոխանցումը տեղի է ունենում, երբ ապրանքները բեռնվում են համապատասխան բեռնարկղերում Խմբի պահեստում:

Խմբի պղնձի վաճառքի պայմանագրերը սովորաբար նախատեսում են պայմանական վճարումներ, ինչպես նշված է անհատական վաճառքի պայմանագրերում՝ հիմք ընդունելով նմուշների հետազոտության նախնական արդյունքները և մետաղի նախորդ ժամանակաշրջանների արժենշված գները: Վերջնահաշվարկը կատարվում է ելնելով մետաղի շուկայական գներից՝ միջինացված արժենշման որոշակի ապագա ժամանակաշրջանի համար: Որպես կանոն, պղնձի համար գնանշման ապագա ժամանակաշրջանը կազմում է մինչև երկու ամիս՝ գնորդին ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերը և փոխհատուցումները փոխանցելուց հետո:

Խմբի պայմանականորեն գնանշված վաճառքի պայմանագրերը ներառում են պարունակվող անձանցյալ գործիքներ, որոնք, ապրանքի վաճառքին առնչություն չունենալու պատճառով, պետք է առանձնացվեն հիմնական պայմանագրից՝ հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Պարունակվող ֆինանսական գործիքը, որն իրենից ներկայացնում է ապագա գնի վրա հիմնված վերջնական հաշվարկային գինը, հաշվապահական հաշվեկշռում գրանցվում է որպես դեբիտորական պարտք կամ ստացված կանխավճար և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է (իրական արժեք) հասույթի միջոցով՝ հաշվի առնելով ապրանքի ֆորվարդային կորը մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը:

(ii) Ծառայություններ

Մատուցված ծառայություններից ստացված հասույթը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ գործարքի ավարտման աստիճանի չափով: Գործարքի ավարտման աստիճանը գնահատվում է ելնելով կատարած աշխատանքի ուսումնասիրության արդյունքներից:

(iii) Պետական շնորհներ

Պետական շնորհներն ի սկզբանե ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ, երբ առկա է հիմնավորված երաշխիք, որ դրանք կստացվեն և Խումբը կկատարի դրանց հետ կապված պայմանները: Շնորհները, որոնք փոխհատուցում են Խմբի ծախսերը, ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կանոնավոր հիմունքով՝ այն նույն ժամանակաշրջաններում, որոնց ընթացքում ճանաչվել են համապատասխան ծախսերը: Շնորհները, որոնք փոխհատուցում են ակտիվի սկզբնական արժեքը, կանոնավոր կերպով ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

(h) Այլ ծախսեր

(i) Վարձակալության գծով վճարներ

Գործառնական վարձակալության գծով կատարված վճարները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում:

(ճ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

Ֆինանսական եկամուտը ներառում է ներդրումներից ստացվելիք եկամուտը (ներառյալ վաճառքի համար մատչելի ակտիվները), շահաբաժիններից ստացված եկամուտը, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների օտարումից ստացված օգուտը, իրական արժեքով չափվող ներդրումների, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, իրական արժեքի փոփոխությունները և փոխարժեքային տարբերություններից ստացված շահույթը: Տոկոսային եկամուտը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է հաշվեգրվելուն պես՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Շահաբաժիններից ստացված եկամուտը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է այն պահին, երբ հաստատվում է վճարումը ստանալու Խմբի իրավունքը:

Ֆինանսական ծախսերը ներառում են փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսերը, պահուստների գծով զեղչի վերականգնումը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած վնասը, իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, իրական արժեքի փոփոխությունները և ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները: Փոխառության գծով բոլոր ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ որակավորված ակտիվներին վերաբերող փոխառության ծախսումների, որոնք ճանաչվում են որպես տվյալ ակտիվների սկզբնական արժեքի մաս:

Փոխարժեքային տարբերություններից ստացված շահույթը և վնասը ներկայացվում են զուտ հիմունքով:

(դ) Ծահութահարկի գծով ծախս

Հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ծահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված տարրերին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարած ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են օգտագործելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը՝ հիմնվելով ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների վրա: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա: Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է

կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Հետաձգված հարկային ակտիվները և հետաձգված հարկային պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Խումբը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել գուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

(Ծ) Սեզմենտային տեղեկատվություն

Խմբի գործունեությունն ընդգրկում է հիմնականում մեկ գործարար սեզմենտ՝ սև պղնձի արտադրությունը: Սև պղնձը հիմնականում վաճառվում է Գերմանիայում գտնվող մեկ հաճախորդին: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները տրամադրում են համապատասխան տեղեկատվություն՝ Ընկերության կողմից ծավալված գործունեության բնույթը և ֆինանսական հետևանքներն ու տնտեսական միջավայրը գնահատելու համար:

(Կ) Դեռևս չընդունված նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, այդ ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի գործունեության վրա: Խումբը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտը ներկայացնում է «ղեկավարության մոտեցումը» սեզմենտային հաշվետվություններին: ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտը, որը պարտադիր կդառնա Խմբի 2009 ֆինանսական տարվա հաշվետվությունների համար, կպահանջի սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտում, ելնելով Խմբի գործառնական որոշումների համար պատասխանատու անձի կողմից կանոնավոր կերպով ուսումնասիրվող ներքին հաշվետվություններից՝ յուրաքանչյուր սեզմենտում գործունեության արդյունքները գնահատելու և համապատասխան ռեսուրսները բաշխելու նպատակով: Գործարար և աշխարհագրական սեզմենտային տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 3-ի (Ծ) կետում: Դեկավարության մոտեցման համաձայն Խումբը պետք է ներկայացնի սեզմենտային տեղեկատվություն միայն սև պղնձի արտադրության հետ կապված:
- Վերանայված ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (2007թ.) ստանդարտը, որը պարտադիր կդառնա Խմբի 2009 ֆինանսական տարվա հաշվետվությունների համար, հնարավոր է, որ էական ազդեցություն կունենա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման վրա: Ստանդարտը ներկայացնում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հասկացությունը և

պահանջում է սեփական կապիտալի փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում առանձին ներկայացնել սեփականատերերի և ոչ սեփականատերերի հետ գործարքների արդյունքում առաջացած սեփական կապիտալի փոփոխությունները: Նոր ստանդարտը ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

- *ՖՀՄՄ-ների կատարելագործումները* պետք է դիտարկվեն ստանդարտ առ ստանդարտ հիմունքով: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հետ կապված հաշվառման փոփոխությունների, ուժի մեջ կմտնեն 2009թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ: Խումբը դեռ չի վերլուծել այդ կատարելագործումների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության արդյունքների վրա:

4 Իրական արժեքի որոշում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի որոշում ինչպես ֆինանսական, այնպես էլ՝ ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար: Իրական արժեքները որոշվել են չափման և/կամ բացահայտման նպատակով՝ հիմք ընդունելով ստորև ներկայացված մեթոդները: Կիրառելիության դեպքում, իրական արժեքների որոշման ժամանակ կատարած ենթադրությունների մասին լրացուցիչ տեղեկատվությունը բացահայտվում է ակտիվին կամ պարտավորությանը վերաբերող ծանոթագրությունում:

(ա) Հիմնական միջոցներ

Գույքի շուկայական արժեքն այն գնահատված գումարն է, որով գույքը գնահատման ամսաթվի դրությամբ կարող է փոխանակվել պատրաստական գնորդի և պատրաստական վաճառողի միջև՝ «անկախ կողմերի միջև գործարքում» համապատասխան շուկայավարում կատարելուց հետո, որտեղ կողմերը գործում են իրազեկորեն, խոհեմորեն և առանց հարկադրության: Սարքավորումների, տնտեսական միջոցների շուկայական արժեքը հիմնված է համանման միավորների համար գնանշված շուկայական արժեքի վրա:

Գնանշված շուկայական արժեքի բացակայության դեպքում հիմնական միջոցների իրական արժեքը հիմնականում որոշվում է կիրառելով մաշեցված փոխարինման արժեքը: Այս մեթոդը դիտարկում է հիմնական միջոցների վերարտադրման կամ փոխարինման ծախսերը՝ հաշվի առնելով ֆիզիկական, ֆունկցիոնալ կամ տնտեսական մաշվածությունը կամ հնացածությունը:

(բ) Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքի իրական արժեքը, որը որոշվում է բացահայտման նպատակների համար, գնահատվում է շուկայական արժեքի հիման վրա:

(գ) Ֆինանսական ակտիվներ

Ներդրումների իրական արժեքը որոշվում է հիմք ընդունելով շուկայական արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ զեղչելով դրամական միջոցների համապատասխան հոսքերը՝ օգտագործելով նմանատիպ պայմաններով գործիքի նկատմամբ կիրառելի շուկայական դրույթները:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին, բացառությամբ ծանոթագրություն 19-ում ներկայացված ներդրումների:

(դ) Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի իրական արժեքը, որը որոշվում է բացահայտման նպատակների համար, գնահատվում է որպես հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող շուկայական տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ապագա հոսքերի ներկա արժեք: Ենթադրվում է, որ առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը մոտավորպես պետք է հավասար լինի դրանց իրական արժեքին՝ կարճաժամկետ լինելու պատճառով:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերում ներառված պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը որոշվում է կիրառելով մետաղների շուկաներում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ֆորվարդային գները:

(ե) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը, որը որոշվում է բացահայտման նպատակների համար, հաշվարկվում է հիմք ընդունելով մայր գումարի և տոկոսագումարների գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի ներկա արժեքը՝ զեղչված հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող շուկայական տոկոսադրույքով:

Դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը զեղչելու համար օգտագործված տոկոսադրույքը, կիրառելիության դեպքում, հաշվարկվում է հիմք ընդունելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ LIBOR-ը՝ գումարած համապատասխան վարկային սպրեդը: Այլ տոկոսադրույքները հետևյալն են՝

	<u>2008թ.</u>	<u>2007թ.</u>
Վարկեր և փոխառություններ	7.06%-10.11%	8.16%-10%

5 Հասույթ

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Հասույթ արտադրանքի իրացումից	17,496,120	24,133,328
Հասույթ ծառայությունների մատուցումից	61,590	51,160
Այլ հասույթ	-	69,273
	17,557,710	24,253,761

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 1,796,592 հազար դրամ (2007թ-ին՝ 7,288,642 հազար դրամ) գումարով պայմանականորեն գնանշված իրացում, որը բաղկացած էր 821 չոր մետրիկ տոննա սև պղնձից (2007թ-ին՝ 2,468 չոր մետրիկ տոննա), որի իրական արժեքը կազմում էր 1,674,460 հազար դրամ (2007թ-ին՝ 7,142,816 հազար դրամ)՝ ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը:

Սև պղնձին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով մետաղների շուկայում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ֆորվարդային գները:

6 Վաճառքի ինքնարժեք

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Գնված պղնձի խտանյուր	13,651,677	15,813,128
Մաշվածություն	437,396	277,913
Աշխատանք և աշխատավարձ	366,541	591,827
Այլ	1,923,421	1,630,488
	16,379,035	18,313,356

7 Այլ եկամուտ

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Շահույթ դուրս գրված կրեդիտորական պարտքից	278,142	-
Եկամուտ գործառնական վարձակալությունից	15,607	9,495
(Վնաս)/շահույթ հիմնական միջոցների օտարումից	2,737	(421)
Կառավարության շնորհներ	1,556	1,579
Այլ եկամուտ	49,843	21,724
	347,885	32,377

Ընկերությունը կրեդիտորական պարտք ուներ իր պայմանագրային կողմերից մեկի նկատմամբ՝ հիմնական միջոցների միավորի գծով: Քանի որ հիմնական միջոցների այդ միավորի որոշ մասեր, որոնք կենսական էին նրա շահագործման համար, չէին առաքվել, Ընկերությունը համաձայնության եկավ պայմանագրային կողմի հետ պայմանագրի դադարեցման վերաբերյալ և դուրս գրեց հիմնական միջոցների այդ միավորի գծով կրեդիտորական պարտքը: Հիմնական միջոցների վերը նշված միավորի գծով ճանաչվեց 281,433 դրամ գումարով արժեզրկումից կորուստ (ծանոթագրություն 14-ի (ա) կետ):

8 Իրացման ծախսեր

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Փոխադրման ծախսեր	148,609	159,728
Շուկայավարման և գովազդի ծախսեր	27,000	-
Մաքսային տուրքեր ապրանքների գծով	5,200	14,352
Այլ իրացման ծախսեր	30,565	11,745
	211,374	185,825

9 Վարչական ծախսեր

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Աշխատավարձի գծով ծախսեր	468,846	377,575
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	275,948	7,424
Բնապահպանության վճարներ	157,797	59,199
Մաշվածություն	136,444	92,928
Պահպանման ծախսեր	82,753	81,513
Բանկային ծառայությունների վճարներ	54,035	69,519
Կոմունալ և հաղորդակցության ծառայությունների ծախսեր	52,284	51,920
Ներկայացուցչական և գործուղման ծախսեր	40,078	15,685
Աուդիտի և խորհրդատվական ծառայությունների վարձավճարներ	31,586	12,248
Տույժեր և տուգանքներ	19,815	4,377
Այլ	314,481	258,987
	1,634,067	1,031,375

2008թ-ին աշխատակիցների միջին թիվը կազմում էր 1,067 (2007թ-ին՝ 1,008): 2008թ-ին աշխատակազմի գծով ընդհանուր ծախսերը (արտադրամասեր և վարչական բաժին) կազմում էին 1,355,283 հազար դրամ (2007թ-ին՝ 1,480,451 հազար դրամ): Աշխատավարձի գծով ծախսերը ներառում են 257,420 հազար դրամ գումարով սոցիալական ապահովագրության պարտադիր վճարները (2007թ-ին՝ 245,191 հազար դրամ):

10 Արժեզրկումից (կորուստ)/վերականգնում

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Հիմնական միջոցների արժեզրկում (ծնթգ. 14)	1,859,619	-
Հանքարդյունաբերական գույքի արժեզրկում (ծնթգ. 17)	1,162,789	-
Պաշարներ	-	(10,197)
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ-ի գծով արժեզրկման հակադարձում (ծնթգ. 22)	(356,436)	-
	2,665,972	(10,197)

11 Այլ ծախսեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Հետագոտման ծախսեր	160,518	208,641
Այլ ծախսեր	128,005	22,068
	288,523	230,709

12 Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ֆինանսական եկամուտ		
Ջուտ շահույթ փոխարժեքային տարբերություններից	-	213,743
Տոկոսային եկամուտ	58,986	225
Ընդամենը ֆինանսական եկամուտ	58,986	213,968
Ֆինանսական ծախսեր		
Տոկոսային ծախս ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով	(576,495)	(173,479)
Ջուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(82,646)	-
Ընդամենը ֆինանսական ծախսեր	(659,141)	(173,479)
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված զուտ ֆինանսական (ծախս)/եկամուտ	(600,155)	40,489
Ժամանակաշրջանի ընթացքում որակավորված հիմնական միջոցների գծով կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(7,435)	-

13 Շահութահարկի գծով ծախս

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
<i>Ընթացիկ հարկի գծով ծախս</i>		
Ընթացիկ տարի	88,625	386,559
Նախորդ տարիներում պակաս ներկայացված ծախս	10,176	-
	98,801	386,559
<i>Հետաձգված հարկի գծով ծախս</i>		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(677,266)	49,945
Փոփոխություն չճանաչված ժամանակավոր տարբերություններում	199,162	-
	(478,104)	49,945
	(379,303)	436,504

Մինչև 2008 ֆինանսական տարվա վերջը Խումբը պարտավոր էր շահութահարկը վճարել հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դրույքի 50%-ի չափով: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հարկի օրենսդրությամբ սահմանված դրույքը կազմում էր 20% (2007թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2008թ. հազ. դրամ	%	2007 հազ. դրամ	%
(Վնաս)/շահույթ մինչև հարկումը	(3,873,531)	100.0	4,575,559	100.0
Շահութահարկ՝ հաշվարկված կիրառելի հարկային դրույքով	(387,353)	10.0	457,556	10.0
Ավելի ցածր դրույքով հակադարձված հետաձգված հարկերի հետևանքները	(169,740)	4.4	(13,546)	(0.3)
Չնվազեցվող/(չհարկվող) հողվածներ	(31,548)	0.8	(7,506)	(0.2)
Փոփոխություն չճանաչված ժամանակավոր տարբերություններում	199,162	(5.1)	-	
Նախորդ տարիներում պակաս ներկայացված ծախս	10,176	(0.3)	-	
	(379,303)	9.8	436,504	9.5

14 Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ

	Հող և շենքեր	Կապ. ներդրումներ վարձակալ. միջոցներում	Մեքենա- սարքավ.	Տրանսպ. միջոցն.	Տնտեսակ. գույք	Անավարտ շինարարութ.	Ընդամենը
Մկզբնական արժեք/Վերագնահատվ. արժեք							
Առ 1 հունվարի 2007թ.	3,522,936	71,214	4,530,385	455,416	146,760	725,455	9,452,166
Ավելացումներ	66,517	-	690,759	44,162	7,553	138,542	947,533
Օտարումներ	(2,529)	-	(3,826)	-	(1,167)	(6,785)	(14,307)
Վերադասակարգումներ	213,200	-	(350,721)	2,195	42,825	92,501	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	3,800,124	71,214	4,866,597	501,773	195,971	949,713	10,385,392
Ավելացումներ	80,014	-	1,736,260	8,453	103,978	1,405,212	3,333,917
Օտարումներ	(9,545)	-	(269,724)	(1,380)	(3,422)	(3,390)	(287,461)
Վերադասակարգում ներդրումային գույքի	(236,384)	-	(49,551)	-	-	-	(285,935)
Վերադասակարգումներ	158,305	-	10,389	-	3,905	(172,599)	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	3,792,514	71,214	6,293,971	508,846	300,432	2,178,936	13,145,913
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ							
Առ 1 հունվարի 2007թ.	-	23,211	-	-	-	-	23,211
Տարվա ծախս	70,282	3,560	303,616	46,008	30,711	-	454,177
Օտարումներ	(8)	-	(125)	-	(63)	-	(196)
Վերադասակարգումներ	-	-	-	-	-	-	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	70,274	26,771	303,491	46,008	30,648	-	477,192
Տարվա ծախս	72,057	3,561	540,272	46,553	40,867	-	703,310
Օտարումներ	(300)	-	(8,953)	-	-	-	(9,253)
Վերադասակարգում ներդրումային գույքի	(8,258)	-	(1,681)	-	-	-	(9,939)
Արժեզրկում	2,948,483	40,882	3,290,016	116,016	183,115	168,508	6,747,020
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	3,082,256	71,214	4,123,145	208,577	254,630	168,508	7,908,330
Չուտ հաշվենկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2007թ.	3,522,936	48,003	4,530,385	455,416	146,760	725,455	9,428,955
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	3,729,850	44,443	4,563,106	455,765	165,323	949,713	9,908,200
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	710,258	-	2,170,826	300,269	45,802	2,010,428	5,237,583

հազ. դրամ

	<u>Հող և շենքեր</u>	<u>Կապ. ներդրումներ վարձակալ. միջոցներում</u>	<u>Մեքենա- սարքավ.</u>	<u>Տրանսպ. միջոցն.</u>	<u>Տնտեսակ. գույք</u>	<u>Անավարտ շինարարութ.</u>	<u>Ընդամենը</u>
<i>Չուտ հաշվեկշռային արժեք, եթե վերագնահատում չիրականացվեր</i>							
Առ 1 հունվարի 2007թ.	396,535	48,003	1,289,056	145,653	65,367	754,705	2,699,319
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	445,151	44,443	1,750,537	175,105	73,762	957,183	3,446,181
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	402,718	-	1,477,365	69,628	45,802	2,010,428	4,005,941

437,396 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսը (2007թ-ին՝ 298,111 հազար դրամ) գրանցվել էր վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում, 129,470 հազար դրամը (2007թ-ին՝ 63,138 հազար դրամ)՝ հիմնական միջոցների և հանքարդյունաբերական գույքի գծով կապիտալ ծախսումների կազմում և 136,444 հազար դրամը (2007թ-ին՝ 92,928 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում:

(ա) Արժեզրկում

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, պղնձի և մոլիբդենի գների անկումից հետո, Խումբը որոշել էր, որ առկա էր հիմնական միջոցների արժեզրկման հայտանիշ: Խումբը բաղկացած է երկու դրամաստեղծ միավորից՝ Ալավերդու պղնձածուլական գործարան և Թեղուտի հանք:

Թեղուտի հանքի համար Խումբը գնահատեց հիմնական միջոցների և Թեղուտի հանքին վերաբերող հանքարդյունաբերական գույքի փոխհատուցվող գումարը՝ հիմք ընդունելով դրանց օգտագործման արժեքը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս Խումբը գնահատեց դրամական միջոցների ապագա հոսքերը և զեղչեց դրանք մինչև ներկա արժեքը, օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Փոխհատուցվող գումարի գնահատման արդյունքում սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արժեզրկումից կորուստ չճանաչվեց:

Փոխհատուցվող գումարը որոշելիս կիրառվել են հետևյալ հիմնական ենթադրությունները.

- Դրամական միջոցների հոսքերը կանխատեսվել են հաջորդ քսան տարիների համար Խմբի ղեկավարության կողմից հաստատված ներդրումային և գործառնական ծրագրի հիման վրա ու չեն ներառում սղաճի հետևանքները: Դրամական միջոցների այդ հոսքերում պղնձի կանխատեսված գները հիմնված էին ղեկավարության գնահատականների վրա, որոնք համահունչ են միջազգային վերլուծաբանների առկա կանխատեսումների հետ: Հրապարակված տեղեկատվության բացակայության պատճառով, Խումբը մոլիբդենի կանխատեսվող գները գնահատել է՝ ելնելով իր նախկին փորձից և մոլիբդենի ու պղնձի գների հարաբերակցության վրա հիմնված ներքին մոդելներից:
- Հանքը շահագործման նախապատրաստելու, գործարանը և ենթակառուցվածքները կառուցելու համար պահանջվող նախնական ներդրումները կազմում են մոտավորապես 250,000 հազար ԱՄՆ դոլար (76,682,500 հազար դրամ՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ): Խտանյութի արտադրությունը նախատեսվում է սկսել 2012թ-ին:
- Գործարար ծրագրի բոլոր տարիների համար գործարաններում ընդհանուր արտադրությունը և վերամշակումը կանխատեսվել էր 7 միլիոն տոննա հանքանյութի չափով:
- Քսան տարուց հետո դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի վերջնական արժեքը (հիմք ընդունելով դրամական միջոցների կանխատեսվող հոսքերը) գնահատվել էր՝ զեղչվելով անսահմանափակ ժամանակաշրջանի համար: Վերջնական արժեքը հաշվարկելիս ենթադրվել է, որ դրամական միջոցների զուտ հոսքերի աճ չի դիտվի:
- 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կիրառվել է իրական զեղչման դրույք 18.67% չափով: Չեղչման դրույքը գնահատվել է կապիտալի միջին կշռված արժեքի սկզբունքով, որը հիմնված էր ընդհանուր ներդրված կապիտալի մոտ 8.9% չափով պարտքերի ֆինանսավորման, մոտ 18.97% չափով կապիտալի արժեքի և մոտ 18% չափով փոխառության դրույքի վրա:

Հիմնական ենթադրություններին վերագրելի արժեքներն իրենցից ներկայացնում են գործունեության ապագա միտումների ղեկավարության գնահատականները և հիմնված են արտաքին ու ներքին աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության վրա:

Վերը նշված գնահատումները զգայունություն են ցուցաբերում մասնավորապես հետևյալ ոլորտներում.

- Կիրառվող զեղչման դրույքի երկու տոկոսային կետով աճը կհանգեցնի 1,144,638 հազար դրամ գումարով արժեզրկման:
- Պղնձի և մոլիբդենի կանխատեսված գների 5% նվազումը կհանգեցնի 1,373,338 հազար դրամ գումարով արժեզրկման:

Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանի արժեզրկման ստուգումն իրականացնելու նպատակով որոշվեց Խմբի Ալավերդու հանքի հանքարդյունաբերական գույքի և Ալավերդու հանքին ու Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանին վերաբերող հիմնական միջոցների փոխհատուցվող գումարը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հիմք ընդունելով օգտագործման արժեքը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս Խումբը գնահատեց դրամական միջոցների ապագա հոսքերը և զեղչեց դրանք մինչև ներկա արժեքը, օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին բնորոշ ռիսկերը:

Օգտագործման արժեքը որոշելիս կիրառվել են հետևյալ հիմնական ենթադրությունները.

- Դրամական միջոցների հոսքերը կանխատեսվել են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա գործառնական գործունեության փաստացի արդյունքների, 2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա մեկամյա հաստատված բյուջեի և հաջորդ երեք տարիների կանխատեսումների հիման վրա: Դրամական միջոցների այդ հոսքերում պղնձի կանխատեսված գները հիմնված էին ղեկավարության գնահատականների վրա, որոնք համահունչ են միջազգային վերլուծաբանների առկա կանխատեսումների հետ:
- Հետագա քսանմեկ տարիների դրամական միջոցների հոսքերը կանխատեսվել են՝ ենթադրելով, որ արտադրության, հասույթի և ծախսերի հետագա աճ չի դիտվի:
- 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կիրառվել էր 22.41% անվանական զեղչման դրույք: Չեղչման դրույքը գնահատվել էր կապիտալի միջին կշռված արժեքի սկզբունքով, որը հիմնված էր ընդհանուր ներդրված կապիտալի մոտ 20% չափով պարտքերի ֆինանսավորման, մոտ 23.53% չափով կապիտալի արժեքի և մոտ 18% չափով փոխառության դրույքի վրա:

Հիմնական ենթադրություններին վերագրելի արժեքներն իրենցից ներկայացնում են գործունեության ապագա միտումների ղեկավարության գնահատականները և հիմնված են արտաքին ու ներքին աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության վրա:

Հիմնական միջոցների օգտագործման արժեքը շատ ավելի ցածր էր դրանց հաշվեկշռային արժեքից, քանի որ Խումբը չի ակնկալում ստանալ մեծ շահույթ սև պնձի արտադրությունից ու վաճառքից մոտ ապագայում: Նույնիսկ պնձի գների հետագա աճը չի հանգեցնի շահույթի ավելացմանը, ինչը պայմանավորված է մշակման ծախսերի ու գազի ծախսերի զգալի ոչ բարենպաստ փոփոխություններով: Այդ իսկ պատճառով, Խումբը ճանաչեց արժեզրկումից կորուստ հիմնական միջոցների գծով, որը տեղաբաշխվեց դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվներին: Այնուամենայնիվ, դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվների արժեքը չնվազեցվեց դրանց իրական արժեքից (հանած վաճառքի կազմակերպման ծախսերը), որը որոշվել էր անհատական հիմունքով:

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների իրական արժեքը (հանած վաճառքի կազմակերպման ծախսերը) գնահատվեց անկախ լիցենզավորված գնահատող՝ «Արթին Էնթրփրայս» ՓԲԸ-ի կողմից: Շարժական հիմնական միջոցները վերագնահատվել էին շուկայական արժեքների հիման վրա: Զանի որ Խմբի շենքերը ունեն մասնագիտական բնույթ ու տեղակայված են հատուկ վայրում, և, հետևաբար, չեն վաճառվում շուկայում, բացառությամբ որպես գործունեության մաս կամ շինարարական նյութեր, շենքերը վերագնահատվել էին գուտ արժեքով, որը կարելի էր ստանալ շենքերի ապամոտաժված բաղադրիչների վաճառքից:

Արժեզրկման ստուգման արդյունքում պարզվեց, որ օգտագործման արժեքն ավելի ցածր կլինի Ալավերդու հիմնական միջոցների վաճառքից ակնկալվող հոսքերից: Այնուամենայնիվ, Խմբի ղեկավարությունը մտադիր չէ դադարեցնել իր գործառնությունները և վաճառել հիմնական միջոցները, ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 2-ի (դ) կետում:

Արժեզրկման ստուգման արդյունքում 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը նվազեց 6,747,020 հազար դրամով: Սեփական կապիտալում ճանաչվեց 4,115,095 հազար դրամ գումարով վերագնահատման արդյունքում առաջացած նվազում (առանց 1,028,819 հազար դրամ գումարով հետաձգված հարկի ազդեցության)՝ հակադարձելով նախորդ վերագնահատման արդյունքում առաջացած աճը, իսկ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվեց 1,321,673 հազար դրամ գումարով վերագնահատման արդյունքում առաջացած նվազում:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում առանձին ճանաչվեց 537,946 հազար դրամ գումարով արժեզրկումից կորուստ 2008թ. ընթացքում դուրս գրված հիմնական միջոցների գծով, որը ներառում էր 281,433 հազար դրամ գումարով արժեզրկումը՝ շահագործման չհանձնված հիմնական միջոցների գծով (ծանոթագրություն 7):

15 Ոչ նյութական ակտիվներ

	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ հազ. դրամ
<i>Սկզբնական արժեք</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	50,516
Ավելացումներ	2,500
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	53,016
Ավելացումներ	12,817
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	65,833
<i>Անորոշագիս</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	3,774
Տարվա ծախս	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	3,774
Տարվա ծախս	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	3,774
<i>Զուտ հաշվեկշռային արժեք</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	46,742
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	49,242
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	62,059

16 Ներդրումային գույք

	հազ. դրամ
<i>Սկզբնական արժեք</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	152,387
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	152,387
Ավելացումներ	9,971
Վերադասակարգում հիմնական միջոցներից	285,935
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	448,293
 <i>Մաշվածություն</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	3,909
Տարվա ծախս	2,869
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	6,778
Տարվա ծախս	2,926
Վերադասակարգում հիմնական միջոցներից	9,939
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	19,643
 <i>Չուտ հաշվեկշռային արժեք</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	148,478
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	145,609
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	428,650

Ներդրումային գույքն իրենից ներկայացնում է հիմնական միջոցներից վերադասակարգված հողատարածքը և շենքերը: Որպես ներդրումային գույք վարձով տրված շենքերի մեծամասնությունը ձեռք է բերվել 2004թ-ին: Չեռքբերման ամսաթվից հետո շենքերի իրական արժեքներն էականորեն չեն փոխվել, այդ իսկ պատճառով, ներդրումային գույքի իրական արժեքն էականորեն չի տարբերվում դրա սկզբնական արժեքից: 2008թ-ին հիմնական միջոցների դասից ներդրումային գույք վերադասակարգված շենքերը վերագնահատվել էին 2006թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող իրական արժեքով՝ անկախ գնահատող «Արթին Էնթրփրայս» ՓԲԸ-ի կողմից: Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ վերը նշված գույքի իրական արժեքն էականորեն չի փոխվել այդ ամսաթվից հետո:

17 Հանքարդյունաբերական գույք

	Ալավերդու հանք հազ. դրամ	Թեղուտի հանք հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Սկզբնական արժեք			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	769,462	-	769,462
Ավելացումներ	367,805	-	367,805
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	1,137,267	-	1,137,267
Ավելացումներ	333,260	2,717,785	3,051,045
Օտարումներ	(666)	-	(666)
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	1,469,861	2,717,785	4,187,646
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկումից կորուստներ			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	105,105	-	105,105
Ժամանակաշրջանի ամորտիզացիայի ծախս	87,850	-	87,850
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	192,955	-	192,955
Ժամանակաշրջանի ամորտիզացիայի ծախս	114,117	-	114,117
Արժեզրկումից կորուստներ	1,162,789	-	1,162,789
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	1,469,861	-	1,469,861
Չուտ հաշվեկշռային արժեք			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	664,357	-	664,357
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	944,312	-	944,312
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	-	2,717,785	2,717,785

2007թ. սկզբին Խումբը վերսկսեց հանքաքարի արտահանումը Ալավերդու հանքից: Այնուամենայնիվ, 2008թ. երրորդ եռամսյակում գրանցված պղնձի գների էական անկումն անշահութաբեր դարձրեց Ալավերդու հանքի հետագա շահագործումը: Խումբը դադարեցրեց հանքաքարի արտահանմանը և գտարկմանը վերաբերող գործունեությունը ու ճանաչեց 100% արժեզրկում Ալավերդու հանքի հանքարդյունաբերական գույքի գծով՝ հիմք ընդունելով ծանոթագրություն 14-ում ներկայացված արժեզրկման ստուգման արդյունքները:

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը վերադասակարգեց Թեղուտի հանքին վերաբերող իր հետագոտման և գնահատման ակտիվները հանքարդյունաբերական գույքի, ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 18-ում:

18 Հետազոտման և գնահատման ակտիվներ

	հազ. դրամ
<i>Մկզբնական արժեք</i>	
Առ 1 հունվարի 2007թ.	1,492,207
Ավելացումներ	831,014
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	2,323,221
Ավելացումներ	394,564
Վերադասակարգում հանքարդյունաբերական գույքի	(2,717,785)
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	-

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետազոտման և գնահատման ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են Հայաստանի հյուսիսում գտնվող Թեղուտի հանքի գծով կատարած ծախսումները: Թեղուտի հանքը հանդիսանում է Հայաստանի պղնձի և մոլիբդենի ամենախոշոր հանքերից մեկը:

2008թ. կեսին Թեղուտի հանքի հանքաքարի պաշարները վերագնահատվեցին և մշակվեց հանքի շահագործման պլանի առաջին փուլը Strathcona Mineral Service Limited կողմից՝ հիմք ընդունելով հանքանյութի պաշարների գնահատման և հաշվետվությունների ներկայացման միջազգային ստանդարտները, որը ցուցադրեց Թեղուտի հանքից հանքաքարի արտահանման տնտեսական իրագործելիությունը և կոմերցիոն կենսունակությունը: Այդ իսկ պատճառով, Խումբը դադարեցրեց հետազոտման և գնահատման ծախսերի կապիտալացումը ու վերադասակարգեց հետազոտման և գնահատման ակտիվները հանքարդյունաբերական գույքի՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

19 Այլ ներդրումներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Վաճառքի համար մատչելի		
<i>Սեփական կապիտալի գործիքներ - չգնանշված</i>		
«Մանես» ԲԲԸ	38,555	38,555
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	-	26,269
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	10,000	10,000
«Վալլեքս Այ Թի» ՓԲԸ	5	5
<i>Պարտքային գործիքներ – գնանշված</i>		
Կորպորատիվ պարտատոմսեր («Հայռուսգազարդ»)	-	5,000
	48,560	79,829
Արժեզրկման գծով պահուստ	(39,182)	(39,182)
	9,378	40,647

Սեփական կապիտալի չցուցակագրված ներդրումներ

Սկզբնական արժեքով ներկայացված վաճառքի համար մատչելի ներդրումներն իրենցից ներկայացնում են սեփական կապիտալի չգնանշված արժեթղթեր: Այս ներդրումների համար ակտիվ շուկա չի գործում, և վերջերս չեն իրականացվել այնպիսի գործարքներ, որոնք կտրամադրեին վկայություններ վերջիններիս իրական արժեքի մասին: Ի լրումն, զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի կիրառման արդյունքում ձևավորվում են բազմաթիվ իրական արժեքներ՝ պայմանավորված դրամական միջոցների ապագա հոսքերի անորոշությամբ:

Անվանումը	Գրանցման վայրը	Հիմնական գործունեությունը	2008թ. Հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ	2007թ. Հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ
«Մանես» ԲԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Չուլում	-	-
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Լեռնամետալուրգիական տեխնոլոգիաների մշակում	-	26,269
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիմնական միջոցների վարձակալությամբ տրամադրում	9,373	9,373
«Վալլեքս Այ Թի» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Համակարգիչների վաճառք	5	5

20 Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Կանխավճար աղացի գնման համար	2,724,021	-
Այլ կանխավճարներ	159,764	-
	2,883,785	-

Թեղուտի կողմից աղացի գնման համար 2,724,021 հազար դրամ գումարով կատարած կանխավճարը (տես՝ ծանոթագրություն 32-ի (ա) կետ) ներառվել է ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կատարած կանխավճարների կազմում: «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ից ստացվող ֆինանսավորման հետաձգման պատճառով Ընկերությունը սկսեց վարել բանակցություններ աղացի առք ու վաճառքի պայմանագրի պայմանների կատարման ժամանակավոր դադարեցման շուրջ՝ մինչև որ Ընկերությունը ձեռք կրերի բավարար ֆինանսավորում պայմանագրային գնի վճարումները շարունակելու համար: Առք ու վաճառքի պայմանագրի պայմանների համաձայն Ընկերությունը կարող է հետ չստանալ կատարած կանխավճարի էական մասը, եթե ի վիճակի չլինի շարունակել վճարումներն ըստ սկզբնական պայմանագրի պայմանների, ինչը կախված է ֆինանսավորում ստանալուց: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կանխավճարի գծով արժեզրկում չի ճանաչվել, քանի որ ղեկավարությունն ակնկալում է ստանալ ֆինանսավորում «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի կողմից և շարունակել առք ու վաճառքի պայմանագրով ստանձնած պարտականությունների կատարումը:

21 Պաշարներ

	2008թ.	2007թ.
	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Հումք և պահեստամասեր	2,241,756	2,248,640
Պատրաստի արտադրանք	716,313	367,398
Անավարտ արտադրություն	30,338	122,037
Այլ պաշարներ	48,194	42,448
	3,036,601	2,780,523

Հումքը, անավարտ արտադրությունը և պատրաստի արտադրանքը ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: 52,733 հազար դրամ գումարով նվազումը ներառվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում:

22 Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ոչ ընթացիկ		
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	472,012	-
	472,012	-
Ընթացիկ		
Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	1,356,577	2,470,468
Կանխավճարներ պայմանականորեն գնանշված ձեռքբերումների գծով	2,814,097	2,030,786
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	545,233	1,642,333
Այլ դեբիտորական պարտքեր	79,420	26,807
	4,795,327	6,170,394
Արժեզրկման պահուստ փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ-ի գծով	(187,990)	(544,426)
	4,607,337	5,625,968

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժի վերլուծություն

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Տարեսկզբի դրությամբ	544,426	544,426
Պահուստների գուտ նվազում	(356,436)	-
	187,990	544,426

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային և արտարժույթի ռիսկերին, ինչպես նաև առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերին վերաբերող արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են ծանոթագրություն 31-ում:

23 Ֆինանսական ծախսերի գծով կանխավճարներ

2008թ-ին Խումբը վճարեց կանխավճար «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ին՝ համաձայն 2008թ-ին կնքված վարկային պայմանագրի (տես՝ ծանոթագրություն 2-ի (դ) կետ): Ընդհանուր վճարված գումարը ճանաչվեց որպես կանխավճար ֆինանսական ծախսերի գծով:

24 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Կանխիկը դրամարկղում	1,177	1,626
Ընթացիկ հաշիվներ	18,143	139,130
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում արտացոլված դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	19,320	140,756

Խմբի ենթարկվածությունը տոկոսադրույթի ռիսկին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են ծանոթագրություն 31-ում:

25 Մեփական կապիտալ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած էր 40 միլիոն (31 դեկտեմբերի 2007թ.՝ 40 միլիոն) սովորական բաժնետոմսից՝ յուրաքանչյուրը 1,000 դրամ արժեքով: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված և ամբողջովին վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած էր 3,069,716 (31 դեկտեմբերի 2007թ.՝ 3,069,716) սովորական բաժնետոմսից՝ յուրաքանչյուրը 1,000 դրամ արժեքով:

(բ) Ծահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերի համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով, բացառությամբ ծանոթագրություն 25-ի (գ) կետում ներկայացված չբաշխված շահույթի գծով սահմանափակումների: 2008թ-ին և 2007թ-ին շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո շահաբաժիններ չեն առաջարկվել:

(գ) Զբաղիված շահույթի գծով սահմանափակումներ

Համաձայն իրավական պահանջների և Ընկերության կանոնադրության Ընկերությունը պարտավոր է ստեղծել պահուստ իր չբաղիված շահույթից իր բաժնետիրական կապիտալի 15% չափով՝ ապագա վնասները ծածկելու համար: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն իր չբաղիված շահույթից 460,457 հազար դրամ գումարը (2007թ-ին՝ 460,457 հազար դրամ) տեխաբաղիվ էր որպես պահուստավորված չբաղիված շահույթ՝ վերը նշված պահանջը բավարարելու համար:

26 Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

(ա) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները կիրառելի են հետևյալ հոդվածների նկատմամբ.

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2008թ.	2007թ.	2008թ.	2007թ.	2008թ.	2007թ.
Հիմնական միջոցներ	(27,404)	(86,300)	-	1,499,586	(27,404)	1,413,286
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	(4,629)	-	-	-	(4,629)
Հետագոտման և գնահատման ակտիվներ	-	(37,991)	-	-	-	(37,991)
Ներդրումային գույք	-	-	27,404	-	27,404	-
Այլ ներդրումներ	-	(7,836)	-	-	-	(7,836)
Պաշարներ	-	(70,192)	35,062	1,686	35,062	(68,506)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(35,062)	(33,055)	-	69,302	(35,062)	36,247
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	(274,933)	-	451,285	-	176,352
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	<u>(62,466)</u>	<u>(514,936)</u>	<u>62,466</u>	<u>2,021,859</u>	<u>-</u>	<u>1,506,923</u>

(բ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ

	1 հունվարի 2007թ.	Ֆին. արդյունքների մասին հաշվետվութ. ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2007թ.
Հիմնական միջոցներ	1,442,543	(29,257)	1,413,286
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	(4,629)	(4,629)
Հետազոտման և գնահատման ակտիվներ	(10,899)	(27,092)	(37,991)
Այլ ներդրումներ	(7,836)	-	(7,836)
Պաշարներ	(69,525)	1,019	(68,506)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(33,055)	69,302	36,247
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	135,750	40,602	176,352
	1,456,978	49,945	1,506,923

հազ. դրամ

	1 հունվարի 2008թ.	Ֆին. արդյունքների մասին հաշվետվութ. ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2008թ.
Հիմնական միջոցներ	1,413,286	(411,871)	(1,028,819)	(27,404)
Ոչ նյութական ակտիվներ	(4,629)	4,629	-	-
Հետազոտման և գնահատման ակտիվներ	(37,991)	37,991	-	-
Ներդրումային գույք	-	27,404	-	27,404
Այլ ներդրումներ	(7,836)	7,836	-	-
Պաշարներ	(68,506)	103,568	-	35,062
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	36,247	(71,309)	-	(35,062)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	176,352	(176,352)	-	-
	1,506,923	(478,104)	(1,028,819)	-

2008թ. համար կիրառելի հարկային դրույքը կազմում էր 20% (2007թ-ին՝ 20% կամ 10%՝ կախված ակտիվի կամ պարտավորության հակադարձման ակնկալվող ժամկետներից):

Հետաձգված հարկային ակտիվներ չէին ճանաչվել հետևյալ հոդվածների գծով.

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Հիմնական միջոցներ	33,750	-
Հանքարդյունաբերական գույք	103,907	-
Ոչ նյութական ակտիվներ	7,000	-
Այլ ներդրումներ	3,918	-
Պաշարներ	1,901	-
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	48,686	-
	199,162	-

Այս հոդվածների գծով հետաձգված հարկային ակտիվներ չէին ճանաչվել, քանի որ քիչ հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց Ընկերությունը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը:

27 Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Խմբի վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի և արտարժույթի ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 31-ում:

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված վարկեր բանկից	6,709,719	1,680,638
Գրավով չապահովված պարտատոմսերի թողարկում	-	449,863
	6,709,719	2,130,501
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Վարկ այլ կապակցված կողմերից	777,981	396,739
Գրավով ապահովված վարկեր բանկից	2,300,475	144,682
Գրավով չապահովված պարտատոմսերի թողարկում	500,000	50,137
	3,578,456	591,558

Գրավով չապահովված պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են 50 հազար դրամ անվանական արժեքով և 10% տոկոսադրույքով 10 հազար կտրոնային պարտատոմսեր: Պարտատոմսերն ամբողջովին մարվել են 2009թ. մարտին:

Պարտքերի մարման պայմանները և ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են չմարված վարկերի համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Մարման տարին	2008թ.		2007թ.	
			Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված վարկ բանկից 1	ԱՄՆ դոլար	2010	4,600,950	4,409,244	1,825,320	1,825,320
Գրավով ապահովված վարկ բանկից 2	ԱՄՆ դոլար	2012	4,600,950	4,600,950	-	-
Գրավով չապահովված պարտատոմսերի թողարկում	ՀՀ դրամ	2009	500,000	500,000	500,000	500,000
Վարկ այլ կապակցված կողմերից	ՀՀ դրամ	Ցպահանջ	1,000,000	777,981	172,000	193,161
Վարկ այլ կապակցված կողմերից	ՀՀ դրամ	2008	-	-	202,791	203,578
			10,701,900	10,288,175	2,700,111	2,722,059

2008թ. հունիսին «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն ստորագրեց վարկային պայմանագիր «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ի (Ռուսաստանի Դաշնություն) հետ՝ 249,500 հազար ԱՄՆ դոլար ընդհանուր գումարով վարկային գծի համար (1 ԱՄՆ դոլարը = 306.73 դրամ՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ): Հետագայում, իրացվելության ազդեցությունը և մետաղի գների անկումը համաշխարհային շուկայում 2008թ. երկրորդ կեսին հանգեցրին վարկային պայմանագրի դադարեցմանը մինչև ֆինանսավորումն ստանալը:

Գրավով ապահովված բանկից ստացված վարկ 2-ը տրամադրվել էր որպես միջանկյալ վարկ, «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի համար ենթակառուցվածքների հետ կապված աշխատանքները և սարքավորումների ձեռք բերումը ֆինանսավորելու նպատակով, մինչև որ «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն կստանա վարկը «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ից (Ռուսաստանի Դաշնություն): Եթե «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ն չտրամադրի վարկը մինչև 2010թ. դեկտեմբեր ամիսը, ապա գրավով ապահովված բանկից ստացված վարկ 2-ը ենթակա կլինի մարման 2010թ. դեկտեմբերից՝ 24 հավասար ամսական մասնաբաժիններով: Եթե վարկի մարման ժամանակահատվածում կատարվի «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ից (Ռուսաստանի Դաշնություն) ստացված վարկի առաջին օգտագործումը, ապա գրավով ապահովված բանկից ստացված վարկ 2-ի մնացորդային մայր գումարը պետք է ամբողջովին մարվի՝ վարկի առաջին անգամ օգտագործման ամսաթվի դրությամբ:

Խումբը «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ին է տրամադրել հետևյալ երաշխիքները.

- «Արմենիան Զափրր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի մայր ընկերության՝ «Վալլեբա Ֆ.Ս. Իսթերլիշմենթ»-ի կողմից տրամադրված երաշխիքը:
- «Արմենիան Զափրր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% դուստր ընկերության՝ «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված երաշխիքը:
- Գրավադրվել է Ընկերության բանկային հաշվի գումարը, որի միջոցով փոխանցվում են սև պղնձի վաճառքից ստացված հասույթը:
- 2006թ. դեկտեմբերի 8-ին հիմնական պատվիրատուի՝ Norddeutsche Affinerie AG հետ ստորագրված վաճառքի պայմանագրով Ընկերությանը տրված բոլոր իրավունքները և օգուտները:
- Ընկերությունը պետք է երկարաձգի վաճառքի պայմանագրերը գործող պայմանագրերի գործողության ժամկետի ավարտից առնվազն երեք ամիս առաջ:
- Փոխառության գործողության ողջ ժամկետի ընթացքում Ընկերությունը պետք է ապահովի հետևյալը.
 - վաճառքի պայմանագրի շրջանակներում պատվիրատուին առաքման ենթակա ապրանքների գումարը չպետք է պակաս լինի մարման ենթակա վարկի 125%-ից:
 - վաճառքի պայմանագրով նախատեսված ամսական շրջանառությունը չպետք է պակաս լինի ամսական կտրվածքով վճարման ենթակա մայր գումարի և տոկոսագումարի հանրագումարի 125%-ից:

28 Կառավարության շնորհներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Կառավարության շնորհներ	77,393	78,972
Ավելացումներ	426	-
ճանաչված եկամուտ	(1,556)	(1,579)
	76,263	77,393

29 Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	517,789	1,137,198
Հարկեր, բացառությամբ վճարվելիք շահութահարկի	131,246	61,925
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	127,575	148,281
Ստացված կանխավճարներ	12,630	73,702
	789,240	1,421,106

Խմբի ենթարկվածությունն առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերին վերաբերող արտաբժույթի ու իրացվելիության ռիսկերին ներկայացված է ծանոթագրություն 31-ում:

30 Պահուստներ

հազ. դրամ	Անտառների վերականգնում
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2008թ.	-
Տարվա ընթացքում ձևավորված պահուստներ	52,408
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	52,408

2008թ-ին «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն համաձայնության եկավ ՀՀ կառավարության հետ և համաձայնեցրեց կանոնավոր ծառատունկի ժամկետներն այլ տարածքներում, որոնք պետք է փոխարինեն հանքի շահագործման նախապատրաստական աշխատանքների և գործարանի կառուցման ժամանակ կտրած ծառերը: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի պարտավորությունը գնահատելիս՝ «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի ղեկավարությունը դիտարկել է կտրած ծառերի փաստացի տարածքը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, կտրած ծառերի և տնկման ենթակա ծառերի կառավարության հետ համաձայնեցված տարածքների հարաբերակցությունը ու մոտավոր ծախսերը Խմբի համար: Ծառատունկի տարածքի միավորի արժեքը գնահատելիս ղեկավարությունը դիտարկել է ծառատունկի համար 2009թ-ին կնքված պայմանագրերի գները: Պարտավորությունը չէր զեղչվել կարճաժամկետ լինելու պատճառով:

31 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

(ա) Ամփոփ ներկայացում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբն ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- վարկային ռիսկ
- իրացվելիության ռիսկ
- շուկայական ռիսկ

Սույն ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Ընկերության նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Ընկերության մոտեցումը: Լրացուցիչ քանակական բացահայտումները ներկայացված են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում:

Խումբը մշակել է Ռ-իսկերի կառավարման քաղաքականություն, որը նպատակ ունի ապահովել Խմբի կենսունակությունը և գործունեության առավելագույն արդյունավետությունն երկարաժամկետ հատվածում: Նշված քաղաքականությունը քննարկվել է Խմբի գործադիր մարմնի ու այլ ղեկավար օղակների հետ:

(բ) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, եթե ֆինանսական գործիքի կիրառության մյուս կողմը չկարողանա կատարել իր պայմանագրային պարտավորությունները: Այն հիմնականում առաջանում է Խմբի դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

(i) Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Խմբի և գնորդների հետ հարաբերություններում դեբիտորական պարտքերի հետ կապված հնարավոր ռիսկերը կառավարելու նպատակով կիրառվում են անհատական մոտեցումներ: Խումբն ունի իր արտադրանքի հիմնական գնորդը, որը եվրոպական շուկայում մետալուրգիական գործունեությամբ զբաղվող խոշոր կազմակերպություն է: Վերջին երեք տարիների ընթացքում նշված գնորդին է վաճառվում տարեկան արտադրանքի ավելի քան 90%-ը: Այս առևտրային գործընկերոջ հետ հարաբերություններում Խումբը ստանում է առաքված արտադրանքի արժեքի 95%-ի չափով նախնական վճար՝ առաքումից 4-5 օր հետո: Առաքված արտադրանքի արժեքի մնացած 5%-ը Խումբը ստանում է ապրանքը գնորդին հասցնելուց անմիջապես հետո: Երբ Խումբը որոշում է արտադրանքը վաճառել այլ գնորդներին, ապա, որպես կանոն, առաքումը կատարվում է վաճառվող արտադրանքի ամբողջ արժեքի չափով կանխավճարի դիմաց: Հետևաբար, հիմնական արտադրանքի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքերի հետ կապված էական ռիսկեր չեն առաջանում:

Ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները ներկայացնում են առավելագույն ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2008թ.	2007թ.
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	9,378	40,647
Տրված փոխառություններ	49,769	-
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,438,750	3,699,926
Գ-րամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	18,143	139,130
	3,516,040	3,879,703

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2008թ.	2007թ.
Եվրոյի գոտու երկրներ	456,539	1,532,217
Տեղական	88,694	110,116
	545,233	1,642,333

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ հաճախորդների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2008թ.	2007թ.
Մեծածախ առևտրով զբաղվող հաճախորդներ	456,539	1,642,333
Վերջնական օգտագործողներ	88,694	-
	545,233	1,642,333

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի 77% (2007թ-ին՝ 93%) ենթակա է վճարման մեկ հաճախորդի կողմից:

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը:

հազ. դրամ	Համախառն	Արժեզրկված	Համախառն	Արժեզրկված
	2008թ.	2008թ.	2007թ.	2007թ.
Ոչ ժամկետանց	545,233	-	1,642,333	-

(գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության հետ կապված ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը չի կարողանա կատարել իր ֆինանսական պարտավորությունները, երբ վերջիններս դառնան պարտադիր կատարման ենթակա: Այս հարցում Խմբի մտտեցումը կայանում է նրանում, որ բնականոն կամ արտակարգ իրավիճակներում առաջացող ֆինանսական պարտավորությունները հնարավոր լինի կատարել առանց անընդունելի ֆինանսական կորուստների կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Այս նպատակով Խումբը կատարում է դրամական միջոցների հոսքերի կարճաժամկետ կանխատեսումներ՝ ելնելով գործառնական և ներդրումային գործունեության բնույթով պայմանավորված ֆինանսական կարիքներից: Որպես կանոն նշված կարիքները կանխատեսվում են տարեկան և ամսական կտրվածքով: Առաջացող ֆինանսական կարիքների կառավարման նպատակով Խումբը փոխկապակցված մյուս ընկերությունների հետ ունի փոխադարձ փոխառություններ տրամադրելու պայմանագրեր, որոնք թույլ են տալիս առանց ժամանակային դժվարությունների ֆինանսավորել Խմբի կարճաժամկետ ֆինանսական կարիքները:

Բացի Խմբի մյուս ընկերությունների հետ փոխադարձ փոխառություններ տրամադրելուց, Խումբը կիրառում է նաև բանկային վարկային գծերի միջոցով ֆինանսավորելու պրակտիկա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության:

2008թ.

հազ. դրամ	<u>Ցյախանց</u>	<u>0-6 ամիս</u>	<u>6-12 ամիս</u>	<u>1-2 տարի</u>	<u>2-3 տարի</u>	<u>3-4 տարի</u>	<u>Ընդամենը</u>	<u>Հաշվեկշռային արժեք</u>
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ								
Գրավով ապահովված վարկ բանկից 1	-	1,237,409	1,211,896	2,155,544	-	-	4,604,849	4,409,244
Գրավով ապահովված վարկ բանկից 2*	-	171,069	171,069	533,844	2,549,951	2,187,175	5,613,108	4,600,950
Այլ կապակցված կողմեր	777,981	-	-	-	-	-	777,981	777,981
Գրավով չապահովված պարտատոմսերի թողարկում	-	511,806	-	-	-	-	511,806	500,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	645,364	-	-	-	-	645,364	645,364
	<u>777,981</u>	<u>2,565,648</u>	<u>1,382,965</u>	<u>2,689,388</u>	<u>2,549,951</u>	<u>2,187,175</u>	<u>12,153,108</u>	<u>10,933,539</u>

2007թ.

հազ. դրամ	<u>Ցյախանց</u>	<u>0-6 ամիս</u>	<u>6-12 ամիս</u>	<u>1-2 տարի</u>	<u>2-3 տարի</u>	<u>Ընդամենը</u>	<u>Հաշվեկշռային արժեք</u>
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ							
Գրավով ապահովված վարկեր բանկից	-	75,751	75,751	1,029,176	953,425	2,134,103	1,825,320
Այլ կապակցված կողմեր	193,161	-	-	-	-	193,161	193,161
Այլ կապակցված կողմեր	-	206,958	-	-	-	206,958	206,958
Գրավով չապահովված պարտատոմսերի թողարկում	-	25,000	25,000	525,000	-	575,000	500,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	1,285,479	-	-	-	1,285,479	1,285,479
	<u>193,161</u>	<u>1,593,188</u>	<u>100,751</u>	<u>1,554,176</u>	<u>953,425</u>	<u>4,394,701</u>	<u>4,010,918</u>

* Գրավով ապահովված բանկից ստացված վարկ 2-ի մարման պայմանները ներկայացված են ծանոթագրություն 27-ում:

(դ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, ներառյալ փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների և արտադրանքի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Արտարժույթի ռիսկ

Գործառնական գործունեությունն իրականացնելիս Խումբն ենթարկվում է արտարժույթի ռիսկի՝ ֆունկցիոնալ արժույթից (ՀՀ դրամ) տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքի, ձեռքբերումների և փոխառությունների հետ կապված: Հնարավորության դեպքում, գործառնական ձեռքբերումների համար վճարումները կատարվում են այն արժույթով, որով ստացվում է եկամուտը Խմբի պատրաստի արտադրանքից (այս իրավունքները սահմանվում են պայմանագրերում): Սա մասնավորապես վերաբերում է հիմնական հումքի համար կատարած վճարներին, որի ձեռքբերման ծախսերը գերազանցում են Խմբի ծախսերի 85%-ը: Արտարժույթի ռիսկի նվազեցման համար կիրառվող այլ մոտեցումը նախատեսում է վարկերի ստացում այն արժույթով, որով իրացվում է Խմբի արտադրանքը (ներկայումս՝ ԱՄՆ դոլար): 2008թ. վերջի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների մեծամասնությունն արտահայտված էր նույն արժույթով:

Ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին՝ ելնելով պայմանական գումարներից:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2008թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2007թ.
	<hr/>	<hr/>
Ընթացիկ ակտիվներ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12,852	14,978
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,270,636	3,533,329
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(48,841)	(1,052,297)
Վարկեր և փոխառություններ	(2,300,475)	-
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	(6,709,719)	(1,825,320)
	<hr/> (5,775,547) <hr/>	<hr/> 670,690 <hr/>

Տարվա ընթացքում կիրառվել են ստորև ներկայացված հիմնական փոխարժեքները:

	Տարեվերջի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը համարժեք էր 2008թ.	Տարեվերջի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը համարժեք էր 2007թ.
	<hr/>	<hr/>
ՀՀ դրամ	306.73	304.22

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի 20%-ով ամրապնդումը հետևյալ արժույթների նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքներով 2007թ. համար:

	<u>Սեփական կապիտալ հազ. դրամ</u>	<u>Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ</u>
2008թ.		
ԱՄՆ դոլար	(1,155,109)	(1,155,109)
2007թ.		
ԱՄՆ դոլար	134,138	134,138

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի 20%-ով թուլացումը վերոնշյալ արժույթների նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն՝ սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ ելնելով այն ենթադրությունից, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(ii) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով առաջացող հնարավոր ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով Խումբը վարկերը վերցնում է թե ֆիքսված և թե լողացող տոկոսադրույքներով: Թեև Խումբը չունի այս հարցերը կարգավորող ձևակերպված քաղաքականություն, այս երկու մոտեցումների համակցությունն օգնում է որոշ չափով կառավարել տոկոսադրույքների տատանումների հետևանքով առաջացող ռիսկերը: 2008թ. ընթացքում Խումբը վարկեր է վերցրել թե ֆիքսված և թե լողացող տոկոսադրույքներով:

Կառուցվածքը

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	<u>2008թ.</u>	<u>2007թ.</u>
Ֆիքսված դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	49,769	5,000
Ֆինանսական պարտավորություններ	(1,277,981)	(896,739)
	<u>(1,228,212)</u>	<u>(891,739)</u>
Փոփոխական դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	<u>(9,010,194)</u>	<u>(1,825,320)</u>

Ֆիքսված դրույքով գործիքների իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն

Խումբը ֆիքսված դրույքով ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները չի հաշվառում որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես նաև չի նախատեսում ածանցյալներ գործիքները (տոկոսային սվոպերը) որպես հեջավորման գործիքներ՝ ըստ իրական արժեքի հեջի հաշվառման մոդելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի վրա:

Փոփոխական դրույքով գործիքների գծով դրամական միջոցների հոսքերի զգայունության վերլուծություն

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքի փոփոխությունը 100 բազային միավորով կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքներով 2007թ. համար:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս		Սեփական կապիտալ	
	100 քմ աճ	100 քմ նվազում	100 քմ աճ	100 քմ նվազում
2008թ.				
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(72,082)	72,082	(72,082)	72,082
2007թ.				
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(14,603)	14,603	(14,603)	14,603

(iii) Գնային ռիսկ

Խմբի արտադրանքի գները որոշվում են միջազգային շուկայում գերիշխող գների հիման վրա՝ որևէ ֆիքսված ամսաթվի դրությամբ: Հիմնական հումքի ձեռքբերման և պատրաստի արտադրանքի վաճառքի միջև ընկած ժամանակային հատվածը կարող է կազմել 3-4 ամիս: Այս ռիսկերը կառավարելու նպատակով՝ Խումբն իր արտադրանքի վաճառքի և հումքի ձեռքբերման համար սահմանում է գնորոշման ժամանակահատված այնպես, որպեսզի վաճառքի ճանաչման պահը համընկնի գնված խտանյութի գնորոշման ժամկետի հետ: Կիրառելով այս մեթոդը Խումբը մասնակիորեն չեզոքացնում է գնային ռիսկերը:

32 Պարտավորվածություններ և պայմանական դեպքեր

(ա) Գնումների գծով պարտավորվածություններ

«Թեդուտ» ՓԲԸ-ն պայմանագիր է կնքել և կատարել է կանխավճար (տես՝ ծանոթագրություն 20) աղացի գնման համար 2008թ-ին: Պայմանագրի ընդհանուր գինը կազմում է 47,000 հազար ԱՄՆ դոլար: «Թեդուտ» ՓԲԸ-ն կատարել է 9,024 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով կանխավճար և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գնումի գծով պարտավորվածությունը կազմել է 37,976 հազար ԱՄՆ դոլար (31 դեկտեմբերի 2007թ.՝ զրո): Վճարումը պետք է կատարվի և աղացը պետք է ամբողջությամբ տրամադրվի Ընկերությանը մինչև 2011թ. հուլիսը:

(բ) Շրջակա միջավայրի պահպանություն

Ղեկավարության կարծիքով Խմբի գործունեությունը համապատասխանում է շրջակա միջավայրի պահպանությանը վերաբերող կառավարության բոլոր պահանջներին, այդ իսկ պատճառով գտնում է, որ Խումբը չունի որևէ էական ընթացիկ պարտավորություն շրջակա միջավայրի պահպանության հետ կապված: Այնուամենայնիվ, շրջակա միջավայրի պահպանությունը կարգավորող օրենսդրությունը Հայաստանում մշակման փուլում է, և օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են հիմք հանդիսանալ հետագա էական պարտավորությունների առաջացման համար:

(բ) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռևս չեն կիրառվում Հայաստանում: Խմբի շենքերը և սարքավորումներն ապահովագրված չեն: Այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատման և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորությունների հանդեպ, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարներից կամ նրա գործունեությունից հասցված վնասի հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Դատական վարույթներ

Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի նշանակալից դատական վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ իր ֆինանսական վիճակի վրա՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և ամսաթվին ավարտված տարվա համար:

(դ) Հարկային օրենսդրության հակասություններ և երկիմաստություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր մեկնաբանությունների առարկա են: Հարկերն ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս փաստերը Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(ե) Լիցենզավորման պայմանագիր

2007թ. հոկտեմբերին Խումբը Լիցենզավորման պայմանագիր է կնքել Առևտրի ու տնտեսական զարգացման նախարարության և Բնապահպանության նախարարության հետ (Իրավասու մարմիններ): Լիցենզավորման պայմանագրի համաձայն Իրավասու մարմիններն Խմբին են փոխանցում Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքի 105 միլիոն տոննա չափով պաշարների (տարեկան 7 տոննա) վերահսկման և շահագործման իրավունքը մինչև 2026թ.:

Լիցենզավորման պայմանագրի և ՀՀ կառավարության հետ համաձայնեցված բնապահպանական ծրագրերի համաձայն Խումբը պարտավոր է՝

- ավարտել նախապատրաստական աշխատանքները և կատարել 35,000,000 հազար դրամ գումարով ներդրումներ Թեղուտի հանքի շահագործման համար մինչև 2011թ. հուլիսը և այնուհետև սկսել հանքի շահագործումը,
- սկսած 2008թ-ից վճարել 2,953 հազար դրամ գումարով տարեկան վճար բնապահպանության հիմնադրամին,
- տնկել անտառներ հանքի և ապագա գործարանի տարածքում կտրած ծառերի փոխարեն:

33 Գործառնական ռիսկեր

(ա) Հանքեր

Ըստ իրենց բնույթի հանքերն ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում՝ (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմաններով և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերով, (ii) երկրաբանական խնդիրներով, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրներով, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմաններով կամ այլ ֆորս-մաժորային իրադարձություններով, (v) հանքաքարի ակնկալվողից ցածր որակով կամ վերականգնման դրույքներով, (vi) վթարներով, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես չտրամադրմամբ, (viii) դատական վարույթների արդյունքներով, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկմամբ, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշություններով, (x) փոխադրման ուշացումներով, (xi) աշխատանքային վիճարանություններով, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթի ձեռք բերման անկարողությամբ, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությամբ, (xiv) սարքավորումների և գործընթացների հետ կապված խափանումներով, որոնք պայմանավորված են գործունեության հատկորոշումների կամ ակնկալիքների հետ անհամապատասխանությամբ, (xv) անկանխատեսելի դժվարություններով՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքներով և ֆինանսական շուկայի պայմաններով:

(բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումները

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (ԼՄԲ), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (ԱԲ) և Շանխայի ֆյուչերսների բորսայում (ՇՖԲ): Պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ, (i) պղնձի պահանջարկը և առաջարկն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդուստրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնք բոլորը կորրելացվում են պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) տնտեսական աճը և քաղաքական պայմանները Չինաստանում, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ խոշոր զարգացող տնտեսություններում, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) արտարժույթի փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը:

Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: Պղնձի գները կտրուկ իջել են ի համեմատություն վերջին տարիների բարձր ցուցանիշների: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվան նախորդող երեք տարիների ընթացքում ԼՄԲ-ի գները մեկ ֆունտ պղնձի համար օրվա վերջի կտրվածքով տատանվել են 1.26-ից 4.08 ԱՄՆ դոլար: Կազմելով միջինը 3.61 ԱՄՆ դոլար մեկ ֆունտի համար 2008թ. առաջին ինն ամսվա ընթացքում՝ Լոնդոնի մետաղների բորսայում (ԼՄԲ) պղնձի գները նվազեցին, 2008թ. դեկտեմբերին 1 ֆունտ պղնձի գինը կազմեց 1.26 ԱՄՆ դոլար՝ վերջին չորս տարիների ընթացքում գրանցված ամենացածր ցուցանիշը, իսկ 2010թ. փետրվարին ԼՄԲ-ի գինը մեկ ֆունտ պղնձի համար օրվա վերջի կտրվածքով կազմեց 2.98 ԱՄՆ դոլար: Պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Խմբի ապագա ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիկլային է, նույնիսկ ավելին քան պղնձինը: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ, (i) մոլիբդենի պահանջարկը և առաջարկն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ՝ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) արտարժույթի փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկրյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտաբով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղը օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրազերծման ռեակտիվների, քսանյութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային արտադրության մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որը համեմատական կտրվածքով այդքան էլ զգայուն չէ մոլիբդենի գների տատանումներին նկատմամբ:

34 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Ընկերության մայր ընկերությունն է Լիխտենշտեյնում հիմնադրված Վալլերս Գ.Մ. Իսթերլիշմենթը:

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում պրն. Վալերի Սեջլումյանը:

Ընկերության մայր ընկերությունը, վերջնական վերահսկող անձը կամ որևէ այլ միջանկյալ վերահսկող անձ չեն ներկայացնում հանրությանը մատչելի ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Դեկլարության վարձատրություն

Ստորև ներկայացված է հիմնական դեկլար անձնակազմի կողմից ստացված վարձատրությունը:

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Տնօրեններ և վերադաս դեկլարություն	<u>58,423</u>	<u>63,961</u>

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են Խճբի գործարքներն այլ կապակցված կողմերի հետ:

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են Խմբի գործարքներն այլ կապակցված կողմերի հետ:

(i) Հասույթ

հազ, դրամ	Գործարքի արժեքը 2008թ.	Գործարքի արժեքը 2007թ.	Մնացորդը 2008թ.	Մնացորդը 2007թ.
Արտադրանքի իրացում				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	89,402	100,497	2,100	99,847
«Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	4,590	12,155	5,447	6,891
Այլ կապակցված կողմեր				
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	12,975	1,420	233	4,375
«Լոռվա ԳԵՈ» ՓԲԸ	107	340	-	-
«Մանես» ԲԲԸ	-	-	152	3,500
Մատուցված ծառայություններ				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	8,682	5,069	113	-
«Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	13,519	33,011	22,042	45,984
«Վալլեքս Այ Թի» ՍՊԸ	-	456	137	684
«Բեյզ Սեթըլս»-ի երևանյան գրասենյակ	-	533	640	2,727
Այլ կապակցված կողմեր				
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	1,067	3,297	132	213,108
«Մանես» ԲԲԸ	-	-	-	152
«Լոռվա ԳԵՈ» ՓԲԸ	254	-	-	-
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	-	-	-	672
«Վալլեքս Գրուպ» ՓԲԸ	-	19,120	-	1,500
Տոկոսային եկամուտ				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	24,476	-	-	-
Այլ կապակցված կողմեր				
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	449	-	-	-
Այլ եկամուտ				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	1,731	-	-	-
	157,252	175,898	30,996	379,440

(ii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2008թ.	Գործարքի արժեքը 2007թ.	Մնացորդը 2008թ.	Մնացորդը 2007թ.
Ապրանքների ձեռքբերում				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթրլս» ՓԲԸ	8,800,693	10,395,691	(525,759)	711,467
«Լոռվա ԳԵՈ» ՓԲԸ	2,103	7,931	-	-
«Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	139,485	12,000	34,116	9,883
«Վալլեքս Էֆ Էմ Իսթ.» ՍՊԸ	-	-	-	35,595
«Վալլեքս Այ Թի» ՍՊԸ	17,761	2,824	6,531	3,283
«Բեյզ Սեթրլս»-ի երևանյան գրասենյակ	-	797,443	-	-
«Վալլեքս Գրուպ» ՓԲԸ	-	132	-	-
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	9,750	-	-	-
Այլ կապակցված կողմեր				
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	488,668	-	31,004	-
Ստացված ծառայություններ				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթրլս» ՓԲԸ	64,742	2,500	22,360	7,032
«Լոռվա ԳԵՈ» ՓԲԸ	14,772	10,601	1,998	320
«Վալլեքս Մայնինգ» ՍՊԸ	2,910	1,888	3,384	192
«Վալլեքս Այ Թի» ՍՊԸ	5,165	1,022	4,074	-
«Բեյզ Սեթրլս»-ի երևանյան գրասենյակ	2,450	-	3,145	1,148
«Սեթրլ Տրանս»	-	1,659	-	3,024
«Վալլեքս Գրուպ» ՓԲԸ	36,005	16,850	8,720	-
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	11,721	12,080	921	-
Այլ կապակցված կողմեր				
«Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտ» ՓԲԸ	281,390	609,428	(20,279)	-
Տոկոսային ծախս				
«Բեյզ Սեթրլս» ՓԲԸ	14,762	21,161	-	-
	9,892,377	11,893,210	(429,785)	771,944

(iii) Վարկեր

հազ. դրամ	Վարկի գումարը 2008թ.	Վարկի գումարը 2007թ.	Մնացորդը 2008թ.	Մնացորդը 2007թ.
Ստացված վարկեր				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	2,248,343	374,791	777,981	396,739
	2,248,343	374,791	777,981	396,739
Տրված վարկեր				
Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ				
«Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ	1,298,000	-	26,321	-
«Գուգարքի ԳԵՈ» ԲԲԸ	23,000	-	23,449	-
	1,321,000	-	49,770	-

Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերությունից ստացված վարկի գծով կիրառվում է 5% տոկոսադրույք, վարկը ցպահանջ է:

(iv) Բաժնետերերի այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	Գումարը 2008թ.	Գումարը 2007թ.
Բաժնետերերի այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	8,601

(դ) Գնային քաղաքականություն

Կապակցված կողմերի հետ գործարքներն իրականացվում են շուկայական գների հիման վրա:

35 Խոշոր դուստր ընկերություններ

Գրանցման վայրը	2008թ.	2007թ.	
	Սեփականություն/ Չայների իրավունք	Սեփականություն/ Չայների իրավունք	
«Թեդուս» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%

36 Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

(ա) ՀՀ դրամի արժեզրկում

2009թ. մարտի 3-ին ՀՀ դրամն էականորեն արժեզրկվեց՝ 1 ԱՄՆ դոլարի դիմաց 305.75 դրամ փոխարժեքից կազմելով 1 ԱՄՆ դոլարի դիմաց 372.11 դրամ: Այս արժեզրկման արդյունքում Խումբը կրեց զգալի վնաս փոխարժեքային տարբերություններից, քանի որ ուներ ԱՄՆ դոլարով արտահայտված բացասական արտարժույթային դիրք այդ ամսաթվի դրությամբ: Խմբի ղեկավարությունը չի ավարտել Խմբի գործառնությունների և ֆինանսական վիճակի վրա այդ արժեզրկման հետևանքների վերլուծությունը: Այնուամենայնիվ, ծանոթագրություն 31-ում ներկայացված զգալունության վերլուծությունը ներկայացնում է արտարժույթի փոխարժեքի հնարավոր փոփոխությունների ազդեցությունը Խմբի ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վրա հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: